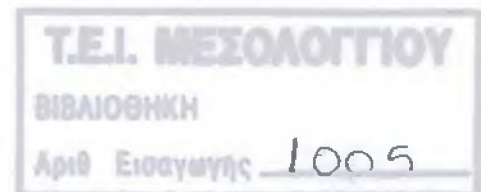

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ & ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΤΖΙΝΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΤΣΑΚΟΥΛΗ ΒΑΡΒΑΡΑ-ΦΩΤΙΑΔΗΣ ΗΛΙΑΣ
ΑΡΘ.ΜΗΤΡΩΟΥ: 9435-9107

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ
2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	σελ.2
Κεφάλαιο 1	
1.1 Γνωριμία με την Ελαιουργική	σελ.4
1.2 Σύντομη αναδρομή στην πορεία του έργου της Ελαιουργικής	
1.3 από το 1980 έως σήμερα	σελ.6
Κεφάλαιο 2	
2.1 Έννοια- Χαρακτηριστικά- Διάκριση συνεταιρισμών.	σελ.9
2.2 Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα	σελ.13
2.2.1 Συνεταιριστικό κίνημα	σελ.17
2.3 Διαχείριση ελαιουργικού συνεταιρισμού	σελ.43
Κεφάλαιο 3	
Παραγωγική διαδικασία Ελαιουργικής	σελ.52
Κεφάλαιο 4	
4.1 Το Ελληνικό κράτος έναντι των συνεταιρισμών.	σελ.63
4.2 Η σκληρή πραγματικότητα	σελ.69
Κεφάλαιο 5	
5.1 Λίγα λόγια για την Αγροτική πολιτική	σελ.73
5.2 Η εικόνα του παραγωγού – αγρότη	σελ.77
Συμπέρασμα	σελ.81
Επίλογος	σελ.82
Πηγές	σελ.83

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία είναι το τελευταίο στάδιο πριν την λήψη του πτυχίου μας. Για αυτό ακριβώς τον λόγο η επιλογή του θέματος θα μας ικανοποιούσε ιδιαίτερα εάν βασιζόταν σε μια διαδικασία ανεύρεσης πληροφοριών και δόμησης με στοιχεία στηριζόμενα στην έρευνα.

Θεωρήσαμε την υλοποίηση της αποκλειστικά μέσω της βιβλιογραφικής έρευνας ανιαρή και απρόσιτη στον χαρακτήρα μας.

Έτσι η επιλογή του θέματος ως «ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ» κάλυψε απόλυτα και την προσωπική μας ανάγκη και επιθυμία καθώς επίσης και τις προϋποθέσεις που πλαισιώνουν οι απαιτήσεις της σχολής για την πραγματοποίηση μιας πτυχιακής εργασίας του τμήματος Σ.Σ.Ο.Ε.

Σκοπός της εργασίας μας είναι να παραθέσουμε αφενός τον τρόπο λειτουργίας και παραγωγής της Ελαιουργικής και αφετέρου να παρουσιάσουμε την πραγματική διάσταση, τον χώρο και το σύστημα στο οποίο δρουν οι σημερινοί συνεταιρισμοί και κατά πόσο είναι τελικά εφικτή η επιβίωση τους.

Τα περιεχόμενα που θα συναρτήσουμε παρακάτω αναφέρονται μέσω πέντε κεφαλαίων. Το πρώτο συνάπτει μια πρώτη γνωριμία με την Ελαιουργική και αναφέρει βασικά χαρακτηριστικά της, καθώς επίσης περιέχει μια σύντομη αναδρομή στο έργο της. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται γενικότερα στους συνεταιρισμούς, την ιδεολογία τους, την δράση τους στον Ελλαδικό χώρο, την νομοθετική ρύθμιση και διαχείριση τους. Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει όλη την παραγωγική δραστηριότητα της Ελαιουργικής. Το τέταρτο και προτελευταίο κεφάλαιο εξελίσσεται με την σχέση του κράτους και των συνεταιρισμών και παραθέτει την πραγματική εξέλιξη του Ελαιουργικού συνεταιρισμού της Ελευσίνας. Το τελευταίο κεφάλαιο, πέμπτο κατά σειρά αναφέρει στοιχεία της αγροτικής πολιτικής και προσδίδει μια περιμετρική εικόνα όσων αντιμετωπίζουν οι

παραγωγοί και αγρότες. Κλείνοντας την εργασία αυτή εκτός από τα συμπεράσματα μας καταθέσαμε και διευκρινήσεις σε έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν στην προσπάθεια αποτύπωσης της πτυχιακής. Την έρευνα μας πιστοποιούν βιβλία, άρθρα και συνεντεύξεις.

Η εργασία αυτή ολοκληρώθηκε με συλλογική προσπάθεια και συνεργασία μεταξύ των δύο φοιτητών και του εισηγητή μας καθώς επίσης συμμετείχαν στην υλοποίηση της ο προϊστάμενος του τμήματος παραγωγής της Ελαιουργικής και πρόσωπα από τον τομέα της λογιστικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ

Η Ελαιουργική της Ελευσίνας ιδρύθηκε στις 20-8-1949, στην περιοχή του Σαραντοπόταμου στα σύνορα Ελευσίνας και Μάνδρας, ανήκει στην βιομηχανική περιοχή του- Θριασίου πεδίου. Η Ελαιουργική συστήθηκε σύμφωνα με τον Νόμο 502/1914 «περί Συνεταιρισμών» με την επωνυμία «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΣΥΝ.ΠΕ».

Στην πορεία της αντιμετώπισε αρκετά εμπόδια και δεν ήταν λίγες οι φορές που κινδύνεψε να κλείσει εντελώς. Παρά τις δύσκολες συνθήκες κατάφερε να επιβιώσει συνεχίζοντας τον σκληρό αγώνα κατά της ασκηθείσας πολιτικής που πια δεν υποστηρίζει την ανάπτυξη των συνεταιρισμών για λόγους που θα παρακολουθήσουμε σε επόμενο κεφάλαιο.

Στα ιδρυτικά μέλη της Ελαιουργικής περιελήφθησαν οι Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών Λέσβου, Λακωνίας, Κέρκυρας καθώς επίσης και οι Ενώσεις της Κρήτης, Αποκορώνου, Κυδωνίας-Μάλεμε και τέλος Κολυμβαρίου-Κισσάμου.

Στόχος του Ελαιουργικού Συνεταιρισμού είναι η παραγωγή όσο το δυνατό καλύτερης ποιότητας ελαιόλαδου, φυτικών μαργαρινών και βέβαια η πώληση ποικιλίας ελιών από τεράστιες εκτάσεις ελαιώνων που βρίσκονται ακριβώς απέναντι από τις εγκαταστάσεις του συνεταιρισμού. Όλα τα παραπάνω πραγματοποιούνται μέσω γραμμής παραγωγικής διαδικασίας στην οποία εντάσσεται αξιόλογος τεχνολογικός εξοπλισμός, προσιτός και μη επιβλαβές στο περιβάλλον. Για την άριστη λειτουργία αυτών είναι απαραίτητη η ύπαρξη άρτια εκπαιδευμένου εργατικού προσωπικού το οποίο κατέχει απόλυτη συνείδηση και συναίσθηση της σημαντικότητας της σωστής

λειτουργίας του συνεταιρισμού για να επιφέρει το δυνατό άριστο ποιοτικό αποτέλεσμα στα παραγόμενα προϊόντα.

Η «Ελαιουργική» διαχειρίζεται με επιτυχία τον χώρο της Ελληνικής ελαιοκομίας. Από την ίδρυση της μέχρι σήμερα αποτελεί μοναδικό εξισορροπητικό μηχανισμό της αγοράς των ελαιοκομικών προϊόντων. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο αναδείχτηκε σε ασφαλή μηχανισμό προστασίας του εισοδήματος παραγωγού και καταναλωτή και ισχυρό εργαλείο άσκησης ελαϊκής πολιτικής.

1.2 ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ 1980 ΎΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

Η Ελαιουργική στην διάρκεια της δεκαετίας του 1980 συσπείρωνε 700.000 συνεταιρισμούς-ελαιοπαραγωγούς, καθώς αντιπροσώπευε σημαντικό ποσοστό των καλλιεργητών της ελιάς, δηλαδή το 90%. Αυτό σημαίνει πως συγκεντρώνει τον καρπό από 120 εκατομμύρια ελαιόδεντρα.

Διέθετε 14 σύγχρονα εργοστάσια στα οποία παρήγαγε προϊόντα εγγυημένης υψηλής ποιότητας με συνολικό κύκλο εργασιών που ξεπερνούσε τα 15 δις ετησίως. Μέσω αυτών των δυνατοτήτων η Ελαιουργική επέκτεινε της δραστηριότητες της και στο εξωτερικό. Έτσι ο Ελαιουργικός συνεταιρισμός μέσω του εμπορίου αποτελούσε σημαντική εξαγωγική δύναμη για την χώρα μας.

Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο που διατηρεί η Ελαιουργική είναι το γεγονός της ανάπτυξης της συνεχώς δημιουργικής και εξελισσόμενης εμποροβιομηχανικής δύναμης της που προωθεί τους παρακάτω στόχους.

Η Ελαιουργική προσπαθεί με κάθε δυνατό τρόπο να καλύψει τις ανάγκες των καταναλωτών με προϊόντα υψηλής ποιότητας. Παράλληλα υπερασπίζει τα συμφέροντα των παραγωγών ενώ ταυτόχρονα κάνει συνεχείς προσπάθειες για να προσαρμόσει τις δυνατότητες της στα πλαίσια που ορίζει μια σύγχρονη, εμπορική, δυναμική επιχείρηση.

Ακόμη και στις σύγχρονες μέρες η ελαιουργική διαθέτει τεράστιες μονάδες συσκευασίας, αποθήκευσης, διανομής, σύγχρονου τεχνολογικού εξοπλισμού, ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, άρτια οργάνωση και μοντέρνα αντίληψη.

Επιπλέον ο συνεταιρισμός της Ελαιουργικής συσκευάζει, τυποποιεί και εγγυάται προϊόντα υψηλής ποιότητας που καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες του καταναλωτή και τις απαιτήσεις του σύγχρονου καταναλωτικού μοντέλου.

Εκτός όλων των παραπάνω η Ελαιουργική διεκπεραιώνει με επιτυχία τις διαδικασίες της ενίσχυσης του ελαιόλαδου. Ανταποκρινόμενη πλήρως στις προϋποθέσεις του Κοινοτικού Κανονισμού 136/66, αναγνωρίστηκε σαν Ένωση Οργανώσεων Παραγωγών κατά το έτος 1985.

Σαν Ένωση Οργανώσεων Παραγωγών η Ελαιουργική

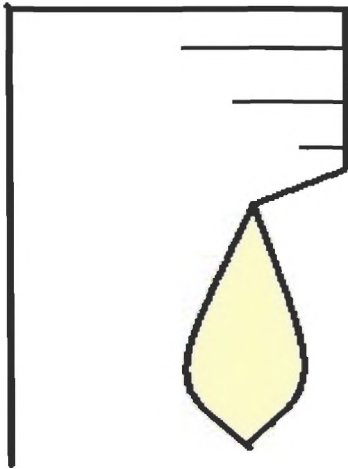
- Συντονίζει το έργο της ενίσχυσης στην παραγωγή του ελαιόλαδου.
- Ελέγχει την διαχείριση του έργου με την πραγματοποίηση των προβλεπόμενων από τους Κοινοτικούς Κανονισμούς 2261/84, 3061/84 παρεμβάσεων.
- Καταθέτει στις αρμόδιες αρχές τις δηλώσεις καλλιέργειας των ελαιοπαραγωγών καθώς και τις απαιτήσεις ενίσχυσης.
- Παράλληλα εισπράττει από το κράτος-μέλος τις προκαταβολές και τις εκκαθαρίσεις των ενισχύσεων κα τις διανέμει στα μέλη της.

Σε όλα τα παραπάνω διαφαίνονται καθαρά τα χαρακτηριστικά που διαθέτει η Ελαιουργική ως γνήσιος συνεταιρισμός. Αναφερόμαστε σε μια συλλογική οικονομική μονάδα στην οποία λαμβάνουν μέρος ελαιοπαραγωγοί, έμποροι-καταναλωτές που διεκπεραιώνουν της λειτουργίες του συνεταιρισμού στο κόστος, διοικούν τον συνεταιρισμό μέσω δημοκρατικών διαδικασιών με συνεργασία, πολιτική και θρησκευτική ουδετερότητα, χωρίς να παραλείπουν την εκπαίδευση τους.

Την Ένωση Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ) αποτελούν 82 οργανώσεις παραγωγών ελαιόλαδου και 750.000 φυσικά μέλη. Το ύψος του ποσού που η Ελαιουργική διανέμει στα μέλη της ανέρχεται στα 160.000.000.000 δρχ ετησίως.

Τέλος ο Ελαιουργικός συνεταιρισμός προωθεί την ενιαία μηχανογραφική κάλυψη ενίσχυσης στην παραγωγή με τις οργανώσεις παραγωγών. Έχει αναπτύξει πλήρη μηχανογραφική κάλυψη δραστηριοτήτων, διαχείρισης και αρχειοθέτησης εγγράφων (work flow). Προωθεί την δημιουργία δικτύου DATA VOICE με τα υποκαταστήματα και μακροπρόθεσμα με όλες τις ενώσεις-μέλη της. Έχει αναπτύξει την αναγκαία βάση εξοπλισμού και επεκτείνει σταδιακά την ολοκλήρωση του σχεδιασμού.

Ε
Λ
Λ
Ι
Θ
Υ
Ρ
Γ
Ι
Κ
Η

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΕΝΝΟΙΑ – ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ - ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η εμφάνιση των συνεταιρισμών λαμβάνει χώρα στα μεταπολεμικά χρόνια όπου γίνεται όλο και πιο αισθητό ότι η μικρή αγροτική ελληνική παραγωγή σιγά σιγά παραχωρεί την θέση της στην μεγάλη, με την εμφάνιση και την τελειοποίηση των αγροτικών μηχανημάτων, την εισαγωγή όλο και πιο τελειοποιημένων επιστημονικών μεθόδων καλλιέργειας της γης και την συνένωση των μικρών αγροτικών εκμεταλλεύσεων. Οι μικρές αγροτικές εκμεταλλεύσεις με την περιορισμένη οικονομική τους δράση και μη μπορώντας να χρησιμοποιήσουν αγροτικές μηχανές είναι ανίκανες να συναγωνισθούν τις μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις. Τα αποτελέσματα της αλματώδους αυτής οικονομικής και κοινωνικής μετάβασης έκαναν πολλούς κοινωνικούς οραματιστές να αντιδράσουν στα προβλήματα των εξαθλιωμένων οικονομικά μαζών. Στην νέα αυτή κατάσταση οι μικρές και μεσαίες αγροτικές εκμεταλλεύσεις σαν μέσο άμυνας της εξαφάνισης τους χρησιμοποιούν μια σειρά μορφών οργάνωσης, σε πρώτη φάση συνεταιρισμούς, σκοπός των οποίων ήταν η από κοινού δράση των οικονομικά αδυνάτων που μέσα από τα πλεονεκτήματα της συνεργασίας θα αποτελούσαν αντίβαρο στη μονόπλευρη εκμετάλλευση της κεφαλαιουχικής τάξης.

Ο συνεταιρισμός υπό την πλατιά έννοια είναι μια ένωση προσώπων η οποία επιδιώκει έναν ορισμένο σκοπό. Υπό την στενή έννοια συνεταιρισμός είναι η ελεύθερη ένωση οικονομικά αδυνάτων προσώπων που στηρίζεται στην αρχή της ισονομίας και αυτοβοήθειας των μελών. Είναι συλλογικές επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύονται εθελοντικά, στηρίζονται στην προσωπική συμμετοχή και εργασία των μελών τους και λειτουργούν με βάση τους οικονομικούς νόμους. Γενικός σκοπός των συνεταιρισμών είναι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των μελών τους με δραστηριότητες οι

οποίες καθορίζονται από το καταστατικό τους. Παράλληλα ο ανταγωνισμός γεννά την αναγκαιότητα της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιριστικών οργανώσεων, σκοπός της οποίας είναι η δημιουργία μεγάλων αγροτικών επιχειρήσεων.

Οι θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι είναι πολύ δύσκολο να αποδώσει κανείς όλη τη διάσταση του συνεταιρισμού διότι «... ο συνεταιρισμός δεν είναι αντικείμενο που μπορούμε να περιγράψουμε εύκολα, αλλά είναι σχέση ανάμεσα στους ανθρώπους, σχέση που την δημιούργησαν και την εφαρμόζουν οι άνθρωποι σε διάφορες χώρες, μέσα σε διάφορες συνθήκες, ανάλογα με τις συνθήκες, ανάλογα με τις ανάγκες του, για να αντιμετωπίσουν διάφορες δυσκολίες τους στη ζωή και να οργανωθούν και να ζήσουν καλύτερα...», (Αριστείδης Κλήμης, 1980, σ.18).

Τα Συντάγματα όλων των φιλελευθέρων και δημοκρατικών πολιτειών κατοχυρώνουν την ελευθερία συγκρότησης συνεταιρισμών (δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι). Ανάλογα με τις επιδιώξεις των συγκροτημένων ομάδων διακρίνονται α) τα σωματεία, β) τα συνδικάτα, γ) η εταιρία, και δ) ο συνεταιρισμός υπό την στενή έννοια.

Κατά την ελληνική νομοθεσία συνεταιρισμός είναι εταιρία με αριθμό συνεταίρων και μεταβλητό κεφάλαιο που έχει ως σκοπό τη συνεργασία των εταίρων για την προαγωγή των οικονομικών συμφερόντων κάθε εταίρου. Ο συνεταιρισμός διαφέρει από το σωματείο γιατί ο σκοπός του είναι αποκλειστικά οικονομικός, ενώ τα σωματεία έχουν πολιτικό ή ηθικό σκοπό. Διαφέρει από την εταιρεία γιατί αυτή έχει σταθερό κεφάλαιο που ορίζεται από το καταστατικό και στις λεγόμενες «προσωπικές εταιρείες» το καταστατικό ορίζει και τον αριθμό των συνεταίρων. Το κεφάλαιο και ο αριθμός των συνεταίρων μπορούν να μεταβληθούν μόνο με τροποποίηση του καταστατικού. Αντίθετα στον συνεταιρισμό ορίζεται σταθερά η αξία της κάθε εταιρικής μερίδας, μπορούν όμως να γίνουν δεκτά και νέα μέλη, άρα και νέες μερίδες που αυξάνουν το κεφάλαιο και να αποχωρίσουν μέλη αναλαμβάνοντας τις μερίδες τους, δηλαδή μειώνοντας το κεφάλαιο.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του συνεταιρισμού είναι τα εξής:

- Είναι ελεύθερη ένωση οικονομικά αδυνάτων προσώπων. Στηρίζεται στην ελεύθερη συμφωνία των μελών και είναι κυρίως προσωπική ένωση, δηλαδή το πρόσωπο του συνεταίρου έχει δεσπόζουσα θέση, ενώ το κεφάλαιο δεν έχει μεγάλη σημασία. Τα μέλη του είναι προπαντός οικονομικά αδύνατα πρόσωπα και έτσι αποκλείονται από την έννοια του συνεταιρισμού τα κεφαλαιοκρατικά τράστ και καρτέλ.

- Ο αριθμός των μελών μπορεί να μεταβληθεί. Η είσοδος και η έξοδος των μελών είναι ελεύθερη, αλλά επιτρέπονται ορισμένοι περιορισμοί για την προστασία των συμφερόντων των μελών.

- Στηρίζεται στην ισονομία και την αυτοβοήθεια των μελών, δηλαδή τα μέλη έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις.

- Έχουν κυρίως οικονομικό σκοπό, τον οποίο επιδιώκουν όλοι οι συνεταίροι μαζί. Οι κύριοι και οι πελάτες είναι οι ίδιοι και τα οικονομικά ωφελήματα μοιράζονται στα μέλη ανάλογα με τις εργασίες που προσφέρει το καθένα.

- Η δράση του συνεταιρισμού δεν είναι κερδοσκοπική.

- Εκτός από την κύρια οικονομική δράση του, ο συνεταιρισμός αποβλέπει και στην ηθική και κοινωνική ανύψωση των μελών του.

Συγκεκριμένος σκοπός του συνεταιρισμού είναι η παροχή αγαθών ή υπηρεσιών στα μέλη του σε τιμές πιο συμφέρουσες από αυτές της αγοράς. Έτσι οι συνεταιρισμοί διακρίνονται σε:

- Καταναλωτικούς, οι οποίοι προμηθεύονται τα αγαθά τα οποία χρειάζονται τα μέλη τους, σε μεγάλες ποσότητες από τους παραγωγούς σε τιμή χονδρικής πώλησης ή και μικρότερη ακόμα, στην οποία αφού προσθέσει ένα μικρό ποσοστό, τα μεταβιβάζουν στα μέλη.

- Παραγωγικούς, οι οποίοι συγκεντρώνουν την παραγωγή των μελών τους και διαπραγματεύονται με πιο συμφέρων όρους τη διάθεση τους στο εμπόριο και την κατανάλωση.

Η ιδέα του συνεταιρισμού γεννήθηκε στην Αγγλία. Το 1800 ο Ρόμπερτ Όουεν (Robert Owen) κεφαλαιοκράτης ο ίδιος, εφάρμοσε τις ιδέες του για τη δημιουργία αγροτικών- παραγωγικών συνεταιρισμών από κοινού ανάμεσα στους κεφαλαιοκράτες και στους εργαζόμενους, στο βαμβακοκλωστήριό του, στο χωριό Νιου Λάναρκ. Το «πείραμα του Νιου Λάναρκ» έγινε ιδιαίτερα γνωστό και δημοφιλές λόγω της εξαιρετικής του επιτυχίας. Η εταιρεία του Όουεν ήταν κερδοφόρος, ενώ συγχρόνως δαπανούσε χρήματα για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζομένων, (ανέγερση και λειτουργία σχολείου για τα παιδιά των εργαζομένων, κτίσιμο κατοικιών, ίδρυση ταμείου κοινωνικής πρόνοιας, ίδρυση καταναλωτικού συνεταιρισμού τροφίμων). Το «πείραμα του Λάναρκ» δέχθηκε το μένος των υπολοίπων βιομηχάνων της Αγγλίας οι οποίοι κατάφεραν τελικά να σύρουν την προσπάθεια αυτή στην αποτυχία.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1820, άγγλοι τεχνίτες και ειδικευμένοι εργάτες ενώθηκαν για να δημιουργήσουν «συνεργατικές» ή αλλιώς συνεταιριστικά καταστήματα με σκοπό την παραγκώνιση των μεσαζόντων μεταξύ παραγωγού και τελικού καταναλωτή, ρίχνοντας τις τιμές προς όφελος του τελικού καταναλωτή. Μέχρι το 1831 λειτουργούσαν στην Αγγλία 500 συνεργατικές- συνεταιριστικές εταιρείες που ο αριθμός των μελών τους έφθανε στις 20.000. Οι συνεταιρισμοί αυτοί είχαν στενή σχέση με το συνδικαλιστικό κίνημα και ενθάρρυναν την παράλληλη ανάπτυξη εργατικών συνδικάτων. Ο πρώτος συνεταιρισμός, με τη σύγχρονη έννοια του όρου, δηλαδή της ρύθμισης της λειτουργίας του με συνεταιριστικό νόμο, ήταν ο συνεταιρισμός της Rosedale, στην Αγγλία, το 1844.

Ο συνεταιρισμός των υφαντών της Roscdale, με 28 μέλη και κεφάλαιο 28 λιρών στερλίνων. Μέσα σε 50 χρόνια περίπου ο συνεταιρισμός αυτός απέκτησε 17 χιλιάδες μέλη και κεφάλαιο πολλών εκατοντάδων λιρών. Από τότε ιδρύθηκαν στην Αγγλία και την Σκωτία πολλοί συνεταιρισμοί οι οποίοι στις αρχές του αιώνα μας ενώθηκαν και σχημάτισαν την Cooperative Union.

Ο συνεταιρισμός είναι μια οικονομική επιχείρηση διότι πραγματοποιεί οικονομικές δραστηριότητες, εμπορία, διακίνηση εμπορευμάτων αγροτική πίστη. Είναι συλλογική επιχείρηση διότι προκύπτει από την συνένωση όλων των αγροτών μιας περιοχής ανάλογα με την βαθμίδα της συνεταιριστικής οργάνωσης. Έχει έντονο κοινωνικό χαρακτήρα διότι δεν περιορίζεται μόνο στην βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των αγροτών αλλά επιδιώκει την προαγωγή της κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των αγροτών. Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί λειτουργούν με βάση τις διεθνείς συνεταιριστικές αρχές. Την εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή, τη δημοκρατική διοίκηση και έλεγχο των συνεταιρισμών, τη μη κερδοσκοπική λειτουργία, την περιορισμένη αμοιβή του κεφαλαίου, την πολιτική και θρησκευτική ουδετερότητα, τη συνεχή εκπαίδευση των μελών, τη συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών.

2.2 Ο ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο συνεταιρισμός, ως συνεργατική μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας, απαντάται ήδη από το τέλος του Μεσαίωνα (1350-1500μ.Χ.), όπου απετέλεσε μαζί με το εργαστήριο και τη βιοτεχνία, κυρίαρχη μορφή για τις εμπορικές - παραγωγικές επιχειρήσεις της εποχής, παρά την απεριόριστη ευθύνη που έφερε καθένα από τα μέλη του έναντι των χρεών του συνεταιρισμού. Η απεριόριστη ευθύνη των μελών απετέλεσε αιτία εγκατάλειψης αυτής της επιχειρηματικής μορφής την περίοδο που ακολούθησε,

ήτοι την «Εμπορική Επανάσταση» (1450- 1800μ.Χ.), όταν οι υπερπόντιες ανακαλύψεις, ο αποικισμός και η εμφάνιση του καπιταλισμού απαιτούσαν σημαντικά κεφάλαια σε επενδύσεις ιδιαίτερα αυξημένου κινδύνου. Έτσι οι συνεταιρισμοί του Μεσαίωνα αντικαταστάθηκαν αρχικά από ομόρρυθμες εταιρείες των οποίων τα μέλη ευθύνονταν περιορισμένα. Αυτές με τη σειρά τους κατά το 17ο αιώνα έδωσαν τη θέση τους στην πρωτοεμφανιζόμενη τότε μετοχική εταιρεία, που είχε όλα τα χαρακτηριστικά της σημερινής ανώνυμης εταιρείας, πλην του ότι δεν αποτελούσε νομικό πρόσωπο.

Στην Ελλάδα, το 1780 ιδρύεται από τους αδελφούς Σβάρτς και άλλους εμπόρους η «Κοινή Συντροφιά των Αμπελακίων», συνεργατική εταιρεία με έδρα τα Αμπελάκια η οποία αριθμούσε 6.000 μέλη που προέρχονταν από όλες τις κοινωνικές τάξεις (κεφαλαιούχοι, γαιοκτήμονες, τεχνίτες, εργάτες, γεωργοί) των χωριών της περιοχής. Η εταιρεία αυτή παρήγαγε βαμβακερά νήματα τα οποία εξήγαγε σε όλο τον κόσμο, εφαρμόζοντας καθετοποιημένες μεθόδους παραγωγής. Η επιτυχία της «Κοινής Συντροφιάς των Αμπελακίων» στα 31 χρόνια λειτουργίας της, ήταν μεγάλη, όπως αποδεικνύεται και από τα υποκαταστήματα που είχε ιδρύσει στο εξωτερικό (Βιέννη, Τεργέστη, Πετρούπολη, Λονδίνο, Αμστερνταμ, κ.α.)

Άλλες σημαντικές οργανώσεις ήταν ο συνεταιρισμός παραγωγής μέταξας και των προϊόντων της στην Χίο, οι ναυτικοί συνεταιρισμοί των νησιών του Αιγαίου (Ύδρας, Σπετσών και Ψαρών) που ήταν συνεταιρισμοί ναυτικών εμπόρων ειδών ναυπηγικής και συνεταιρισμοί ναυτών για την κατασκευή και κοινή εκμετάλλευση των πλοίων. Η «Βιομηχανική Επανάσταση» η οποία έλαβε χώρα στη διάρκεια των 100 χρόνων μετά το 1780 μ.Χ., επανέφερε την ιδέα του συνεταιρισμού, αυτή τη φορά όμως σε στενή σχέση με το εργατικό - συνδικαλιστικό κίνημα, ως άμυνα απέναντι στα μονοπώλια που είχαν δημιουργήσει οι κεφαλαιουχικές εταιρείες και στην εξαθλίωση της εργατικής τάξης.

Η νεότερη συνεταιριστική κίνηση στην Ελλάδα αρχίζει το 1900 αλλά η ουσιαστική ανάπτυξη άρχισε από το 1915. Το 1900 ιδρύθηκε ο «Μετοχικός Γεωργικός Σύλλογος Αλμυρού», μέσω αυτού ο γεωργικός πληθυσμός κατανοεί την ωφελιμότητα και την ανάγκη της συσσώρευσης σε γεωργικούς συνεταιρισμούς. Επιπλέον άλλοι αξιοσημείωτοι συνεταιρισμοί είναι: ο «Πιστωτικός Συνεταιρισμός Τεχνηργατών Λαμίας», το «Μετοχικό Ταμείο Αλληλοβοήθειας» στο Νεοχώρι της Παραχελωίτιδας (1911) και ο «Γεωργικός Προμηθευτικός Συνεταιρισμός Μεσογείων» (1912). Πραγματική ώθηση στη συνεταιριστική κίνηση έδωσε ο νόμος 602 «περί συνεταιρισμών» που δημοσιεύτηκε στις 24 Ιανουαρίου το 1915 στο φύλλο εφημερίδας της κυβέρνησης (ΦΕΚ) και ισχύει μέχρι σήμερα.

Το νόημα του συνεταιρισμού έγκειται στην συνένωση αδυνάτων οικονομικά ανθρώπων σε μια κοινή προσπάθεια να προστατέψουν τα συμφέροντα τους. Αρχικά η δραστηριότητα των συνεταιρισμών στηριζόταν στους νόμους των εμπορικών και οικονομικών καθεστώτων μέχρι την ύπαρξη του πρώτου νόμου στην Ελλάδα περί συνεταιρισμών τον νόμο 602\1914, που ψηφίστηκε στην Βουλή των Ελλήνων στις 30 Σεπτεμβρίου 1914.

Η εισηγητική έκθεση «Έννοια, οργανισμός και είδη συνεταιρισμών», θεωρήθηκε από τις αρτιότερες που συνόδευσαν ποτέ την κατάθεση νόμου και αναγράφηκε ως εξής: « *Η τιμή των γεωργικών ιδία αλλά και των βιομηχανικών προϊόντων, υφίσταται δυσανάλογων επαύξεσιν από του τόπου της παραγωγής μέχρι του τόπου της καταναλώσεως, ενώ συνήθως ελάχιστον μόνον ποσοστόν της επαυξήσεως ταύτης δικαιολογείται εκ των εξόδων μεταφοράς και άλλων πραγματικών εξόδων. Το πλείστον της υπερτιμήσεως αποκερδαίνεται υπό διαφόρων προσώπων μεσαζόντων μεταξύ του παραγωγού και του καταναλωτού επί προφανεί ζημία αμφοτέρων. Ούτο ο γεωργός πωλεί τα προϊόντα τους εις ταπεινήν τιμήν εις τον έμπορον όστις μεταπωλεί αυτά χονδρικώς εις την αγοράν, μίαν ή*

και πλείονας διαμέσους, οπόθεν διάφοροι έμποροι και μετάπρώτοι τα προμηθεύονται και μεταφέρουσιν εις λιανικήν κατανάλωσιν. Επίσης ο παραγωγός προμηθεύεται συνήθως τα απαιτούμενα δια την γεωργικήν ή βιοτεχνικήν του εργασίαν, εργαλεία ή άλλα αντικείμενα από ουχί αφιλοκερδώς μεσαζούσας χείρας ή τα διάφορα τρόφιμα και είδη οικιακής χρήσεως πωλούνται δια του λιανικού εμπορίου εις υψηλάς τιμάς και μετρίαν ποιότητα. Εξ άλλου πολλαί βιοτεχνικαί ή άλλαι επιχειρήσεις αποφέρουσιν ικανά κέρδη εις τους ενασκούντας αυτάς κεφαλαιούχους δια της συμβολής της ουχί επαρκώς συνήθως μισθουμένης εργασίας των εργατών ήτις θα ημείβετο καλλίτερον, αν η επιχείρησης διενηργείτο συνεργατικώς. Την βελτίωσιν των οικονομικών τούτων συνθηκών επιδιώκει ο συνεργατισμός όστις ούτω εμφανίζεται ως αντίδρασις κατά της ατομιστικής οργανώσεως της παραγωγής δια της συμπράξεως των έχοντων κοινά συμφέροντα ως μέσο κοινωνικής αμύνης των απορωτέρων τάξεων προς πρόληψιν της οικονομικής και κοινωνικής αυτών καταπτώσεως. Συνασπιζόμενοι εις συνεταιρισμούς ή συνεργατικάς εταιρείας οι εκτεθειμένοι εις την ρηθείσαν οικονομικήν εκμετάλλευσιν θέτουσιν εκ ποδών τους διάφορους ή τους πλείστους αυτών και εξασφαλίζουν υπέρ του συνεταιρισμού των, συναλλασσόμενοι απ' ευθείας μετά των καταναλωτών ή των παραγωγών το κέρδος των οποίων απολαμβάνουσιν οι έμποροι ως αγορασταί ή ως προμηθευταί, ή ευρίσκουν δια του συνεταιρισμού τας αναγκαίας δια την επιχείρησιν των πιστώσεις. Αλλά πλην της οικονομικής προαγωγής των μικροεπιχειρήσεων της προσεγγίσεως προς αλλήλας των κοινωνικών τάξεων της καταργήσεως περιττών κεφαλαιοκρατικών διαμέσων παραγόντων επιτυγχάνεται δια της συνεργατικής οργανώσεως και της αλληλεγγύης και η ηθική ανάπτυξις και μόρφωσις των συνεταίρων ή σκοπιμωτέρα ενάσκησις του επαγγέλματος και της τέχνης αυτών. Ως εκ των ειρημένων ήδη υποδηλούται συνεταιρισμός είναι η εταιρία ήτις σκοπεύει την προαγωγήν της ιδιωτικής οικονομίας εκάστου εταίρου δια της κοινής ενεργείας και αλληλεγγύης πάντων. Ο αριθμός των εταίρων είναι απεριόριστος εις τρόπο

ώστε πας ο πληρών ωρισμένους όρους, δύναται να γίνη μέλος του συνεταιρισμού, το συνεταιρικόν δε κεφάλαιον είναι μεταβλητόν, χωρίς να υπάρχη υποχρέωσις αναγραφής ποσού αυτού εις το καταστατικόν.

Στην Ελλάδα οι συνεταιρισμοί σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες υστερούν κατά πολύ. Επιπλέον η Ελλάδα δεν είχε στο πλευρό της τον κρατικό μηχανισμό ο οποίος αργοπορημένα αντιλήφθηκε την σπουδαιότητα των συνεταιρισμών αλλά και πάλι η στήριξη του ήταν προσωρινή. Έτσι στα πλαίσια της πρωτογενής διαδικασίας-ανάπτυξης των συνεταιρισμών συναντάμε την από κοινού εκμετάλλευση από διάφορα ποιμένες πρόβατα με την διεύθυνση ενός αρχιβοσκού ο οποίος αναλαμβάνει την έρευνα και ενός κοινού λιβαδιού και την κατανομή αυτών και των εργασιών στους βοσκούς και την από κοινού πώληση των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων. Οι συνεταιρισμοί λοιπόν στηρίχθηκαν και στην ιδιωτική πρωτοβουλία, η οποία τους στήριξε όταν βρισκόντουσαν ακόμα σε πειραματικό στάδιο για την εξελιξιμότητα του.

Συνεταιριστικό Κίνημα

Νομοθεσία:

Ν. 1667 της 5/6-12-1986 περί Αστικών Συνεταιρισμών.

Νόμος 1667 της 5/6.12.86. Αστικοί συνεταιρισμοί και άλλες διατάξεις. (Α' 196).

Άρθρο 1

1. Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των

μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

2. Οι συνεταιρισμοί είναι ιδίως παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί.

Στις δραστηριότητες των συνεταιρισμών περιλαμβάνονται ιδίως:

α) Η κοινή οργάνωση παραγωγής.

β) Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιοτικών και άλλων αναγκών των μελών τους.

γ) Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους.

δ) Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους.

ε) Η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους.

στ) Η επαγγελματική, συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαίδευση.

ζ) Η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών.

3. Για τη σύσταση συνεταιρισμού απαιτείται σύνταξη καταστατικού που υπογράφεται από δεκαπέντε τουλάχιστον πρόσωπα και καταχώριση του καταστατικού στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός σύμφωνα με την παράγραφο 6 αυτού του άρθρου. Αν πρόκειται για καταναλωτικό συνεταιρισμό το καταστατικό υπογράφεται από εκατό τουλάχιστον πρόσωπα.

4. Το καταστατικό πρέπει να περιέχει:

α) Την επωνυμία, την έδρα και το σκοπό του συνεταιρισμού. Ως έδρα του συνεταιρισμού ορίζεται δήμος ή κοινότητα.

β) Το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία και τη διεύθυνση των ιδρυτικών μελών.

γ) Τους όρους εισόδου και εξόδου των μελών.

δ) Την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων.

ε) Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας.

στ) Τον ορισμό προσωρινής διοικητικής επιτροπής που θα μεριμνήσει για την έγκρισή του και τη σύγκληση της πρώτης γενικής συνέλευσης για ανάδειξη των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού.

5. Η επωνυμία του συνεταιρισμού ορίζεται από το σκοπό του, το είδος του συνεταιρισμού και την έκταση της ευθύνης των συνεταίρων. Ονόματα συνεταίρων ή τρίτων δεν περιλαμβάνονται στην επωνυμία του συνεταιρισμού.

6. Ο ειρηνοδίκης με πράξη του διατάσσει ή αρνείται την καταχώριση του καταστατικού μέσα σε δέκα ημέρες από την κατάθεσή του. Ο ειρηνοδίκης αρνείται την καταχώριση όταν λείπουν τα απαραίτητα στοιχεία του καταστατικού ή τούτο περιέχει διατάξεις αντίθετες σε κανόνες αναγκαστικού δικαίου ή στα χρηστά ήθη. Στην περίπτωση αυτή καλεί με πράξη του την προσωρινή διοικητική επιτροπή και της υποδεικνύει τις απαραίτητες διορθώσεις. Κατά της πράξης του ειρηνοδίκη που αρνείται την καταχώριση η προσωρινή διοικητική επιτροπή δικαιούται να ασκήσει προσφυγή, κατά το άρθρο 791 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας που είναι η έδρα του συνεταιρισμού. Ύστερα από την καταχώριση, ο γραμματέας του ειρηνοδικείου υποχρεούται μέσα σε 30 ημέρες να στείλει αντίγραφο του καταστατικού με την ημερομηνία καταχώρισης και τον αριθμό μητρώου στο δήμο ή την κοινότητα της έδρας του συνεταιρισμού, στη νομαρχία και στην Υπηρεσία Συνεταιρισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

7. Από την κατά την προηγούμενη παράγραφο καταχώριση ο συνεταιρισμός αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα.

8. Προβολή ακυρότητας σχετικά με τη σύσταση του συνεταιρισμού επιτρέπεται μόνο με

αγωγή, που ασκείται μέσα σε δυο μήνες από τότε που ο ενάγων έλαβε γνώση της καταχώρισης και πάντως όχι αργότερα από έξι μήνες ύστερα από την καταχώριση.

Άρθρο 2

1. Μέλη του συνεταιρισμού μπορούν να γίνουν ενήλικοι εφ' όσον δεν τελούν υπό απαγόρευση ή δικαστική αντίληψη και συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του καταστατικού.
2. Δήμοι, κοινότητες ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μπορούν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού αν το προβλέπει το καταστατικό.
3. Δεν μπορεί να γίνει μέλος του συνεταιρισμού όποιος μετέχει σε άλλο συνεταιρισμό, που έχει την ίδια έδρα και τον ίδιο σκοπό.
4. Για να γίνει κάποιος μέλος του συνεταιρισμού μετά τη σύσταση του απαιτείται να υποβάλει, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού, γραπτή αίτηση προς το διοικητικό συμβούλιο που αποφασίζει για την αποδοχή της στην πρώτη του συνεδρίαση. Η εγγραφή των νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη γενική συνέλευση. Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το διοικητικό συμβούλιο σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Η συμμετοχή των νέων μελών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η δυνατότητα ανάδειξής τους σε όργανα που προβλέπει ο νόμος αυτός επιτρέπεται μετά την έγκριση εγγραφής από τη γενική συνέλευση. Η ίδια γενική συνέλευση αποφασίζει για τις αιτήσεις εγγραφής των μελών, που δεν έγιναν δεκτές από το διοικητικό συμβούλιο.
6. Η απόφαση της γενικής συνέλευσης κοινοποιείται μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από τη λήξη των εργασιών της στον ενδιαφερόμενο. Κατά της απόφασης επιτρέπεται προσφυγή στο ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός, μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίησή της. Το ειρηνοδικείο δικάζει κατά τη διαδικασία των

ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση του ειρηνοδικείου υπόκειται μόνο σε έφεση που ασκείται στο μονομελές πρωτοδικείο της περιφέρειας όπου εδρεύει ο συνεταιρισμός μέσα σε δέκα ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης απόφασης και εκδικάζεται κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η απόφαση του μονομελούς πρωτοδικείου δεν υπόκειται σε κανένα ειδικό μέσο.

7. Ο συνεταίρος μπορεί να αποχωρήσει από το συνεταιρισμό με γραπτή δήλωσή του, που υποβάλλεται στο διοικητικό συμβούλιο τρεις μήνες τουλάχιστον πριν από το τέλος της οικονομικής χρήσης. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει ελάχιστο χρόνο παραμονής του συνεταίρου στο συνεταιρισμό, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) χρόνια.

8. Με απόφαση της γενικής συνέλευσης, που λαμβάνεται με την αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία του άρθρου 5 παράγραφοι 4 και 6 εδ. 2, ο συνεταίρος μπορεί να αποκλειστεί από το συνεταιρισμό στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό ή αν, από παράβαση των υποχρεώσεών του, βλάπτονται τα συμφέροντα του συνεταιρισμού. Ο αποκλεισμός γνωστοποιείται με κοινοποίηση αποσπάσματος της απόφασης της γενικής συνέλευσης, που περιέχει και τους λόγους αποκλεισμού. Μέσα σε δύο (2) μήνες από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης ο συνεταίρος μπορεί να προσφύγει στο ειρηνοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός. Στην περίπτωση αυτήν ισχύουν οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου αυτού. Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους επέρχεται από την ημέρα που δημοσιεύεται η τελεσίδικη απόφαση που απορρίπτει την προσφυγή ή από την ημέρα που έληξε άπρακτη η προθεσμία.

9. Στο συνεταίρο που αποχωρεί ή αποκλείεται από το συνεταιρισμό αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που εισέφερε το αργότερο σε τρεις μήνες από την έγκριση του κωλολογισμού της χρήσης μέσα στην οποία έγινε η αποχώρηση ή ο αποκλεισμός.

Άρθρο 2

1. Κάθε συνεταίρος εγγράφεται για μια υποχρεωτική συνεταιριστική μερίδα που καθορίζεται από το καταστατικό. Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, η εισφορά της συνεταιριστικής μερίδας γίνεται μέσα σε ένα μήνα από την καταχώριση του συνεταιρισμού ή από την εγγραφή του συνεταίρου.

2. Η συνεταιριστική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλους τους συνεταίρους.

3. Το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνεταίρο έως πέντε προαιρετικών μερίδων εκτός από την υποχρεωτική μερίδα. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς το καταστατικό μπορεί να επιτρέπει την απόκτηση από κάθε συνεταίρο μέχρι εκατό προαιρετικών μερίδων και μπορεί να ορίζει χωρίς περιορισμό τον αριθμό προαιρετικών μερίδων που μπορούν να αποκτήσουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η αξία κάθε προαιρετικής μερίδας είναι ίση με την αξία της υποχρεωτικής.

4. Η συνεταιριστική μερίδα μεταβιβάζεται μόνο σε συνεταίρο. Η μεταβίβαση της συνεταιριστικής μερίδας σε τρίτο γίνεται μόνο ύστερα από συναίνεση του διοικητικού συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο αρνείται τη μεταβίβαση, εφ' όσον στο πρόσωπο του τρίτου δεν συντρέχουν οι όροι που απαιτούνται για την είσοδο του συνεταίρου κατά το άρθρο 2 παρ. 1. Η μεταβίβαση γίνεται με γραπτή συμφωνία και συντελείται με την καταχώρισή της στο μητρώο κατά το άρθρο 1 παρ. 3.

5. Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση για χρέη των συνεταίρων προς τρίτους: α) η συνεταιριστική μερίδα και β) τα προϊόντα της παραγωγής των μελών από την παράδοσή τους στο συνεταιρισμό για πώληση ή διάθεση στην αγορά, αυτούσια ή μετά από μεταποίηση ή επεξεργασία.

Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση εις χείρας του συνεταιρισμού ως τρίτου: α) χρημάτων, που

έχουν ληφθεί από πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό μέλους του και β) απαιτήσεων για παροχές σε είδος του συνεταιρισμού προς τα μέλη του.

1. Η συνεταιριστική μερίδα δεν κληρονομείται ούτε κληροδοτείται, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Ο συνεταίρος που πέθανε διαγράφεται στο τέλος της χρήσης. Έως τότε οι κληρονόμοι του υπεισέρχονται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου αυτού. Σε περίπτωση που οι κληρονόμοι δεν αποκτούν την ιδιότητα του συνεταίρου, τους αποδίδεται η συνεταιριστική μερίδα που είχε εισφέρει ο κληρονομούμενος υπολογιζομένης της αξίας της σε πραγματικούς όρους.

2. Ο συνεταίρος συμμετέχει στη γενική συνέλευση με μία μόνο ψήφο ανεξάρτητα από τον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων που διαθέτει. Ο συνεταίρος έχει δικαίωμα να ζητεί πληροφορίες για την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού και να παίρνει αντίγραφα των πρακτικών της γενικής συνέλευσης, του ισολογισμού και του λογαριασμού κερδών και ζημιών. Ο συνεταίρος έχει δικαίωμα στα καθαρά κέρδη της χρήσης, σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 3 και στο προϊόν της εκκαθάρισης ανάλογα με τις συνεταιριστικές του μερίδες.

3. Κάθε νέος συνεταίρος υποχρεούται να καταβάλει, εκτός από το ποσό της μερίδας του και εισφορά ανάλογη προς την καθαρή περιουσία του συνεταιρισμού, όπως αυτή προκύπτει από τον ισολογισμό της τελευταίας χρήσης. Η εισφορά αυτή φέρεται σε ειδικό αποθεματικό. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς το καταστατικό μπορεί να ορίζει καταβολή μικρότερης εισφοράς. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι οι συνεταίροι υποχρεούνται να καταβάλουν ορισμένο χρηματικό ποσό για την κάλυψη ζημιών του συνεταιρισμού. Το ποσό αυτό καταβάλλεται όταν το αποθεματικό είναι ανεπαρκές για την κάλυψη ζημιών και ύστερα από απόφαση της γενικής συνέλευσης. Ο

συνεταίρος έχει υποχρέωση να συμμετέχει και να συνεργάζεται στη λειτουργία του συνεταιρισμού και να μην προβαίνει σε ενέργειες που βλάπτουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού.

4. Ο συνεταίρος ευθύνεται εις ολόκληρον για τα χρέη του συνεταιρισμού έναντι των τρίτων, είτε απεριόριστα (συνεταιρισμός απεριόριστης ευθύνης) είτε ως ένα ορισμένο χρηματικό ποσό που ορίζεται από το καταστατικό (συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης) και είναι ίσο ή πολλαπλάσιο της αξίας κάθε συνεταιριστικής μερίδας. Η ευθύνη του συνεταίρου υφίσταται και για τα χρέη που είχαν δημιουργηθεί πριν γίνει μέλος και δεν περιλαμβάνει τα χρέη που δημιουργήθηκαν μετά την έξοδό του. Η σχετική αξίωση παραγράφεται μετά την παρέλευση ενός έτους από την έξοδο του συνεταίρου ή από την περάτωση της πτώχευσης ή της εκκαθάρισης.

Άρθρο 2

1. Η γενική συνέλευση του συνεταιρισμού απαρτίζεται από όλα τα μέλη του, που συνέρχονται σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση όπως ορίζει ο νόμος αυτός. Τα μέλη μετέχουν και ψηφίζουν στη γενική συνέλευση αυτοπροσώπως, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Σε συνεταιρισμούς που έχουν περισσότερα από χίλια μέλη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει γενική συνέλευση από αντιπροσώπους - μέλη του συνεταιρισμού, που εκλέγονται από περιφερειακές συνελεύσεις ανάλογα με τον αριθμό των συνεταίρων της περιφέρειας. Η περιφέρεια, ο αριθμός των αντιπροσώπων και η διάρκεια της θητείας τους, ο τρόπος άσκησης των αντιπροσωπευτικών τους καθηκόντων και ο τρόπος ανάκλησής τους καθορίζονται από το καταστατικό.

2. Η γενική συνέλευση συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μία φορά το έτος ύστερα από πρόσκληση του διοικητικού συμβουλίου και μέσα σε τέσσερις μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει δυνατότητα σύγκλησης της γενικής συνέλευσης δύο φορές το έτος.

3. Η γενική συνέλευση συνέρχεται έκτακτα όποτε τη συγκαλέσει το διοικητικό συμβούλιο ή όταν το ζητήσει, ορίζοντας συγχρόνως και το θέμα για συζήτηση, το εποπτικό συμβούλιο ή το 1/10 των μελών του συνεταιρισμού, αλλά όχι λιγότερα από τρία μέλη. Η πρόσκληση αναγράφει τον τόπο, την ημέρα και την ώρα που θα συνέλθει η συνέλευση και τα θέματα που θα συζητηθούν. Η πρόσκληση γνωστοποιείται στους συνεταίρους επτά τουλάχιστον ημέρες πριν από τη μέρα της γενικής συνέλευσης με προσωπικές επιστολές ή με άλλο πρόσφορο μέσο, που ορίζεται από το καταστατικό. Αν το διοικητικό συμβούλιο δε συγκαλέσει τη γενική συνέλευση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή της αίτησης του εποπτικού συμβουλίου ή των συνεταίρων, τη σύγκληση διατάζει το ειρηνοδικείο ύστερα από αίτησή τους, εκτός αν κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος. Η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, όταν κατά την έναρξη της συνεδρίασης παρίστανται τα μισά τουλάχιστο μέλη του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρχει απαρτία, η γενική συνέλευση συνέρχεται ύστερα από επτά ημέρες χωρίς άλλη πρόσκληση, στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης, εφ' όσον κατά την έναρξη της συνεδρίασης παρίσταται το ένα πέμπτο τουλάχιστον των μελών του συνεταιρισμού. Αν δεν υπάρξει και πάλι απαρτία, η γενική συνέλευση συνέρχεται ύστερα από επτά ημέρες χωρίς άλλη πρόσκληση στον ίδιο τόπο και την ίδια ώρα και αποφασίζει για όλα τα θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης όσα μέλη και αν παρίστανται, ο αριθμός των οποίων στην περίπτωση αυτή δεν επιτρέπεται να είναι κατώτερος των επτά.

4. Για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη μεταβολή του σκοπού ή της έδρας του συνεταιρισμού, τη μεταβολή του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας ή της ευθύνης των συνεταίρων, τον αποκλεισμό του συνεταίρου, την παράταση, τη διάλυση, την αναβίωση, τη συγχώνευση του συνεταιρισμού ή τη μεταβολή του τρόπου διανομής των κερδών και την ανάκληση και αντικατάσταση μελών του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου

και των κατά το άρθρο 12 αντιπροσώπων του συνεταιρισμού, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται σ' αυτήν τα δυο τρίτα των μελών. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς καθώς και σε περιπτώσεις επαναληπτικής ψηφοφορίας σε συνεταιρισμό οποιουδήποτε είδους για λήψη αποφάσεων αυτής της παραγράφου, η συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία όταν είναι παρόντα τα μισά τουλάχιστο μέλη.

5. Στην αρχή της συνεδρίασης εκλέγεται από τα μέλη ο πρόεδρος και ο γραμματέας της συνέλευσης. Έως την εκλογή του προέδρου τα καθήκοντά του ασκεί ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου, η αν αυτός απουσιάζει, ο αντιπρόεδρος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή, αν δεν παραβρίσκεται κανένα, ένα μέλος του συνεταιρισμού που υποδεικνύεται από τη συνέλευση. Ο πρόεδρος διευθύνει τις εργασίες της συνέλευσης και ο γραμματέας τηρεί τα πρακτικά που υπογράφονται από τον πρόεδρο και από τον ίδιο. Στη συνέλευση μπορεί να παρίσταται αντιπρόσωπος της συνεταιριστικής οργάνωσης ανώτερου βαθμού. Η γενική συνέλευση συζητεί και αποφασίζει για τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη. Αν παρίσταται το σύνολο των συνεταίρων, η γενική συνέλευση μπορεί να αποφασίζει και για θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην πρόσκληση. Στην περίπτωση αυτήν η συζήτηση για τα θέματα αυτά αναβάλλεται υποχρεωτικά αν το ζητήσει το ένα εικοστό των μελών, αλλά όχι λιγότερα από τρία. Η ψηφοφορία γίνεται όπως ορίζει το καταστατικό. Ειδικά για αρχαιρεσίες, παροχή εμπιστοσύνης, απαλλαγή από ευθύνη, έγκριση απολογισμού και ισολογισμού και για προσωπικά θέματα η ψηφοφορία είναι μυστική. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και εποπτικού συμβουλίου δεν έχουν δικαίωμα να ψηφίζουν στα θέματα απαλλαγής από την ευθύνη τους.

6. Οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών. Στα θέματα του άρθρου 5 παρ. 4 απαιτείται απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού.

7. Στους συνεταιρισμούς που έχουν πάνω από εκατό μέλη η εκλογή των μελών του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου γίνεται με βάση συνδυασμούς υποψηφίων και μεμονωμένες υποψηφιότητες και με το σύστημα της απλής αναλογικής. Κάθε συνδυασμός περιλαμβάνει τους υποψηφίους οι οποίοι αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο με αλφαβητική σειρά. Το καταστατικό μπορεί να ορίσει ότι οι εκλογές γίνονται με ενιαίο ψηφοδέλτιο, στο οποίο αναγράφονται με αλφαβητική σειρά οι υποψήφιοι χωριστά για κάθε όργανο. Κάθε μέλος του συνεταιρισμού ψηφίζει όσους υποψήφιους του συνδυασμού της προτίμησής του επιθυμεί, μέχρι τη συμπλήρωση του αριθμού των μελών του εκλεγόμενου οργάνου, με σταυρό που σημειώνεται δίπλα στο όνομα κάθε υποψήφιου. Ψηφοδέλτια, που δεν έχουν σταυρό προτίμησης ή έχουν σταυρούς περισσότερους από τον αριθμό των συμβούλων που θα εκλεγούν, είναι έγκυρα και υπολογίζονται υπέρ του συνδυασμού, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι σταυροί προτίμησης. Οι έδρες του διοικητικού συμβουλίου κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών ανάλογα με την εκλογική τους δύναμη. Το σύνολο των έγκυρων ψηφοδελτίων διαιρείται με τον αριθμό των εδρών του διοικητικού συμβουλίου. Το πηλίκο της διαίρεσης και σε περίπτωση ύπαρξης κλάσματος ο πλησιέστερος προς το κλάσμα ακέραιος αριθμός αποτελεί το εκλογικό μέτρο. Αν το κλάσμα ισούται με το μισό της μονάδας, ως εκλογικό μέτρο θεωρείται ο μεγαλύτερος ακέραιος αριθμός. Κάθε συνδυασμός καταλαμβάνει τόσες έδρες στο διοικητικό συμβούλιο όσες φορές χωράει το εκλογικό μέτρο στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που έλαβε. Μεμονωμένος υποψήφιος εκλέγεται μόνο αν λάβει αριθμό έγκυρων ψηφοδελτίων ίσο τουλάχιστον με το εκλογικό μέτρο. Οι έδρες που μένουν αδιάθετες κατανέμονται από μία στους συνδυασμούς εκείνους, που έχουν καταλάβει τουλάχιστον μία έδρα και συγκεντρώνουν υπόλοιπο ψηφοδελτίων μεγαλύτερο από το 1/3 του εκλογικού μέτρου κατά τη σειρά του αριθμού των υπολοίπων. Οι έδρες, που μένουν αδιάθετες και μετά την εφαρμογή

της διάταξης του προηγούμενου εδαφίου, κατανέμονται μεταξύ των συνδυασμών που έχουν το μεγαλύτερο υπόλοιπο ψηφοδελτίων. Σε περίπτωση ισοδυναμίας γίνεται κλήρωση. Από κάθε συνδυασμό εκλέγονται όσοι συγκέντρωσαν τους περισσότερους σταυρούς προτίμησης. Οι υπόλοιποι υποψήφιοι του συνδυασμού είναι αναπληρωματικοί κατά τη σειρά του αριθμού σταυρών προτίμησης που πήραν. Σε κάθε περίπτωση ο συνδυασμός που λαμβάνει την απόλυτη πλειοψηφία πλειοψηφεί και στο διοικητικό συμβούλιο.

8. Απόφαση της γενικής συνέλευσης αντίθετη στο νόμο ή στο καταστατικό είναι άκυρη. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο, αν εγείρει σχετική αγωγή ένα μέλος που δεν συμφώνησε ή οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται όταν περάσει ένας μήνας από τότε που πάρθηκε η απόφαση. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων.

1 . Η γενική συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο και αποφασίζει για όλα τα θέματα του συνεταιρισμού.

2. Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης υπάγονται ιδίως:

α) Η τροποποίηση του καταστατικού.

β) Η συγχώνευση, η παράταση της διάρκειας, η διάλυση και η αναβίωση του συνεταιρισμού.

γ) Η έγκριση των ειδικών κανονισμών εργασίας και προσωπικού.

δ) Η συμμετοχή σε εταιρία και η αποχώρηση από αυτή.

ε) Οι γενικοί όροι της δραστηριότητας του συνεταιρισμού, ανάλογα με τους σκοπούς τους, ιδίως της συγκέντρωσης και της από κοινού πώλησης των προϊόντων τους.

στ) Η έγκριση του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης.

ζ) Η εκλογή και η απαλλαγή κάθε ευθύνης του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου

καθώς και των αντιπροσώπων του συνεταιρισμού σε δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις.

η) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη για την αντιμετώπιση έκτακτων ζημιών ή άλλων εξαιρετικών καταστάσεων.

3. Η γενική συνέλευση μπορεί με απόφασή της να μεταβιβάζει την αρμοδιότητα του εδ. ε' της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού στο διοικητικό συμβούλιο.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

1. Το διοικητικό συμβούλιο αποτελείται, από πέντε τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Αν στο συνεταιρισμό εργάζονται περισσότερα από είκοσι μη μέλη του συνεταιρισμού, ή αν το προβλέπει το καταστατικό, το ένα τουλάχιστον από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου εκλέγεται από τους εργαζομένους αυτούς. Το μέλος αυτό χάνει τη θέση του στο διοικητικό συμβούλιο όταν πάψει να εργάζεται στο συνεταιρισμό. Με πρόσκληση του συμβούλου που πλειοψήφησε το διοικητικό συμβούλιο συνέρχεται και εκλέγει με μυστική ψηφοφορία τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, το γραμματέα και τον ταμία. Το διοικητικό συμβούλιο μέσα σ' ένα μήνα πρέπει να δηλώσει την εκλογή του για καταχώριση στο αρμόδιο μητρώο συνεταιρισμών. Η διάρκεια της θητείας του διοικητικού συμβουλίου είναι 2ετής και μπορεί να παραταθεί μέχρι την εκλογή νέου διοικητικού συμβουλίου το πολύ για έξι μήνες, εάν το προβλέπει το καταστατικό.

2. Το διοικητικό συμβούλιο συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση τουλάχιστο μία φορά το μήνα και σε έκτακτη όταν το συγκαλέσει ο πρόεδρος ή το ζητήσει το ένα τρίτο των μελών αλλά όχι λιγότερα από 2 μέλη. Βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα. Εκπροσώπηση μέλους δεν επιτρέπεται. Οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερτερεί η ψήφος του προέδρου. Οι αποφάσεις καταχωρίζονται

στο βιβλίο πρακτικών του διοικητικού συμβουλίου.

3. Μέλος του διοικητικού συμβουλίου δε συμμετέχει στις συνεδριάσεις ούτε έχει δικαίωμα ψήφου, όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν άμεσα αυτό, ή συγγενή πρώτου βαθμού.

4. Το διοικητικό συμβούλιο διοικεί και εκπροσωπεί το συνεταιρισμό, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει αρμοδιότητες του σε ένα ή περισσότερα μέλη, στο διευθυντή ή σε άλλον υπάλληλο του συνεταιρισμού. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου οφείλουν να καταβάλλουν την επιμέλειά που καταβάλλουν στις δικές τους υποθέσεις κατά τη διαχείριση των υποθέσεων του συνεταιρισμού.

5. Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Κατ' εξαίρεση στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου μπορεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης να παρέχεται αποζημίωση ανάλογη με το χρόνο απασχόλησής τους. Η αποζημίωση αυτή δεν αποτελεί μισθό ούτε δημιουργεί δικαιώματα ή αξιώσεις από τις διατάξεις της εργατικής ή ασφαλιστικής νομοθεσίας.

ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

1. Το εποπτικό συμβούλιο αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση. Το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να μετέχει και στο διοικητικό και στο εποπτικό συμβούλιο. Τα μέλη του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου δεν επιτρέπεται να έχουν μεταξύ τους συγγένεια μέχρι δευτέρου βαθμού. Αν τα μέλη του συνεταιρισμού είναι λιγότερα από είκοσι πέντε δεν απαιτείται η εκλογή εποπτικού συμβουλίου, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό, οπότε ο ελάχιστος αριθμός των μελών μπορεί να είναι και δύο. Μείωση για οποιονδήποτε λόγω του αριθμού των μελών κάτω των είκοσι πέντε δε θίγει τη σύνθεση και λειτουργία του εποπτικού συμβουλίου μέχρι τη λήξη της θητείας του. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι

διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 7 και 7 παρ. 1 και 2.

2. Το εποπτικό συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του διοικητικού συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης. Το εποπτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα και καθήκον να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείων του συνεταιρισμού, να διενεργεί λογιστικό και διαχειριστικό έλεγχο και να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του συνεταιρισμού. Για τη διενέργεια λογιστικού και διαχειριστικού ελέγχου μπορεί να διορίσει έως τρεις ειδικούς συμβούλους ή εμπειρογνώμονες. Το εποπτικό συμβούλιο αν διαπιστώσει παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης ή παρατυπίες ως προς τη διαχείριση υποδεικνύει στο διοικητικό συμβούλιο την επανόρθωσή τους και συγκαλεί τη γενική συνέλευση, όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις ή παρατυπίες που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα του συνεταιρισμού. Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ευθύνονται για κάθε πταίσμα.

Άρθρο 9

1. Ο συνεταιρισμός τηρεί τα βιβλία που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία και επί πλέον:

- α) Βιβλίο μητρώου των μελών στο οποίο καταχωρίζονται με χρονολογική σειρά η ημερομηνία εγγραφής, το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας, ο αριθμός των μερίδων και η αξία τους και η χρονολογία τυχόν διαγραφής των μελών.
- β) Βιβλίο πρακτικών της γενικής συνέλευσης.
- γ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου.
- δ) Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του εποπτικού συμβουλίου.

2. Τα βιβλία υπό στοιχεία α' έως δ' θεωρούνται πριν από τη χρήση τους από τον ειρηνοδίκη στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός. Το καταστατικό μπορεί να προβλέψει την τήρηση και άλλων βιβλίων.

3. Η διαχειριστική χρήση είναι ετήσια και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου. Η πρώτη διαχειριστική χρήση λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του επόμενου έτους. Στο τέλος της διαχειριστικής χρήσης το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει τον ισολογισμό και το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης και τους υποβάλλει στην τακτική γενική συνέλευση για έγκριση. Στη γενική συνέλευση υποβάλλεται και η έκθεση του εποπτικού συμβουλίου. Το διοικητικό συμβούλιο υποβάλλει τον ισολογισμό και το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης στο εποπτικό συμβούλιο για έλεγχο τριάντα ημέρες τουλάχιστον πριν από την ημέρα σύγκλησης της τακτικής γενικής συνέλευσης. Το εποπτικό συμβούλιο συντάσσει έκθεση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή των παραπάνω στοιχείων. Ο ισολογισμός, ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης και η έκθεση του εποπτικού συμβουλίου πρέπει να είναι στη διάθεση των συνεταίρων δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα σύγκλησης της συνέλευσης. Ο ισολογισμός και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης δημοσιεύονται μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή τους από τη γενική συνέλευση σε εφημερίδα του νομού όπου ο συνεταιρισμός έχει την έδρα του.

4. Τα καθαρά κέρδη του συνεταιρισμού διατίθενται για το σχηματισμό τακτικού, έκτακτων ή ειδικών αποθεματικών και για διανομή στους συνεταίρους. Για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού παρακρατείται τουλάχιστον το ένα δέκατο των καθαρών κερδών της χρήσης. Η παρακράτηση δεν είναι υποχρεωτική όταν το ύψος του αποθεματικού έχει εξισωθεί με τη συνολική αξία των συνεταιριστικών μερίδων. Η γενική συνέλευση μπορεί ν' αποφασίζει για το σχηματισμό ειδικών και έκτακτων αποθεματικών. Το υπόλοιπο των καθαρών κερδών μετά την αφαίρεση των αποθεματικών διανέμεται στους συνεταίρους. Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, τα μισά από τα κέρδη αυτά διανέμονται ανάλογα με τις συνεταιριστικές μερίδες και τα άλλα μισά ανάλογα με την ποσοστιαία συμμετοχή τους στις συναλλαγές του συνεταιρισμού. Το

καταστατικό καθορίζει τον τρόπο υπολογισμού της ποσοστιαίας συμμετοχής. Προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς η διανομή μερίσματος δεν είναι δυνατή σε ποσοστό που θα υπερβαίνει τα τρία τέταρτα των καθαρών κερδών. Στα καθαρά κέρδη συνυπολογίζονται σύμφωνα με το καταστατικό τα επιστρεφόμενα ποσά, εκπτώσεις ή άλλες μορφές παροχών. Το μέρος των κερδών που δε διανέμεται διατίθεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης για τους σκοπούς του συνεταιρισμού.

1. Ο συνεταιρισμός διαλύεται:

- α) Αν τα μέλη του μειωθούν κάτω των 10 ή κάτω των 65 προκειμένου για καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.
- β) Όταν λήξει ο χρόνος διάρκειάς του που ορίζει το καταστατικό και δεν αποφασίστηκε η παράτασή του από τη γενική συνέλευση.
- γ) Αν αποφασίσει η γενική συνέλευση.
- δ) Αν κηρυχτεί σε πτώχευση. Η διάλυση καταχωρίζεται στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός.

2. Τη διάλυση του συνεταιρισμού ακολουθεί η εκκαθάριση. Αν ο συνεταιρισμός κηρυχθεί σε πτώχευση, ακολουθείται η διαδικασία του εμπορικού νόμου. Την εκκαθάριση διενεργεί το εποπτικό συμβούλιο, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει τον ορισμό ειδικών εκκαθαριστών. Ο συνεταιρισμός λογίζεται ότι εξακολουθεί να υφίσταται και μετά τη διάλυσή του, εφ' όσον διαρκεί η εκκαθάριση. Κατά την εκκαθάριση διεκπεραιώνονται οι εκκρεμείς υποθέσεις, και ιδίως εισπράττονται οι απαιτήσεις, ρευστοποιείται η περιουσία και πληρώνονται τα χρέη του συνεταιρισμού. Το υπόλοιπο διανέμεται στους συνεταίρους ανάλογα με τις μερίδες τους, εκτός εάν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό.

3. Αν ο συνεταιρισμός διαλύθηκε λόγω λήξης της διάρκειάς του ή λόγω της πτώχευσής

του, η οποία όμως ανακλήθηκε ή περατώθηκε με συμβιβασμό, είναι δυνατή η αναβίωσή του με απόφαση της γενικής συνέλευσης που καταχωρίζεται στο μητρώο της παρ. 3 του άρθρου 1. Σε περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού για το λόγο που αναφέρεται στην παρ. 1, περίπτωση α', η αναβίωση είναι δυνατή, αν μέσα σε τρεις μήνες συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός μελών και ακολουθήσει μέσα σε ένα μήνα απόφαση της γενικής συνέλευσης που συγκαλείται εκτάκτως για να αποφασίσει για την αναβίωση του συνεταιρισμού. Σε περίπτωση αναβίωσης λογίζεται ότι ο συνεταιρισμός δεν έχει ποτέ διαλυθεί. Η αναβίωση αποκλείεται όταν έχει αρχίσει η διανομή υπολοίπου στους συνεταίρους.

4. Δύο ή περισσότεροι συνεταιρισμοί μπορούν να συγχωνευτούν. Για τη συγχώνευση απαιτείται απόφαση των γενικών συνελεύσεων και καταχώριση του νέου καταστατικού κατά το άρθρο 1 παρ. 6 στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου εκείνου, στην περιφέρεια του οποίου θα έχει την έδρα του ο μετά τη συγχώνευση συνεταιρισμός. Από την καταχώριση αυτήν ο νέος συνεταιρισμός υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συνεταιρισμών που συγχωνεύτηκαν. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται απ' αυτόν χωρίς διακοπή.

Αρθρο 11

1. Αν ο συνεταιρισμός αδυνατεί να πληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οφειλές του ή αν κατά τη σύνταξη του ισολογισμού διαπιστωθεί ότι το παθητικό υπερβαίνει το ενεργητικό κατά το ένα τρίτο του συνολικού ποσού της ευθύνης όλων των συνεταίρων, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλέσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη γενική συνέλευση με θέμα την επιβολή έκτακτης εισφοράς στους συνεταίρους. Στη γενική συνέλευση υποβάλλεται ισολογισμός και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου για την περιουσιακή κατάσταση του συνεταιρισμού και την προτεινόμενη έκτακτη εισφορά. Η έκτακτη εισφορά επιβάλλεται στα μέλη κατ' αναλογία των συνεταιριστικών μερίδων αν

το αποφασίζει η γενική συνέλευση με την απαρτία του άρθρου 5 παρ. 4 και απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συνεταιρισμού. Πίνακας για τις έκτακτες εισφορές που επιβλήθηκαν και τις τυχόν καθυστερούμενες τακτικές εισφορές υποβάλλεται αμέσως από το διοικητικό συμβούλιο στο ειρηνοδικείο και κηρύσσεται απ' αυτό εκτελεστός.

2. Συνεταιρισμός κηρύσσεται σε πτώχευση στις περιπτώσεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου:

α) Με αίτηση οποιουδήποτε δανειστή, αν το διοικητικό συμβούλιο δε συγκαλεί τη γενική συνέλευση για την επιβολή έκτακτης εισφοράς.

β) Με αίτηση του συνεταιρισμού ή οποιουδήποτε δανειστή έκτακτης εισφοράς αποτύχει.

Αρμόδιο για την πτώχευση δικαστήριο είναι το ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού. Καθήκοντα εισηγητή δικαστή εκτελεί ο ειρηνοδίκης. Σύνδικος διορίζεται αυτός που υποδεικνύει η πλειοψηφία των πιστωτών, εκτός αν σπουδαίος λόγος δεν το επιτρέπει.

Άρθρο 25

1. Πέντε τουλάχιστο συνεταιρισμοί, που διέπονται από αυτόν τον νόμο και έχουν την έδρα τους στον ίδιο νομό, μπορούν να συστήσουν ένωση συνεταιρισμών με σκοπό το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών αυτών του νομού. Η γενική συνέλευση της ένωσης συνεταιρισμών απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των συνεταιρισμών που μετέχουν στην ένωση. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των συνεταιρισμών σε αναλογία ένας στα πενήντα μέλη του συνεταιρισμού. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών υπερβαίνει τον αριθμό είκοσι πέντε, ο συνεταιρισμός εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμός με λιγότερα από πενήντα μέλη εκλέγει έναν αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμός με περισσότερα από πεντακόσια μέλη εκλέγει δέκα αντιπροσώπους. Κάθε αντιπρόσωπος

έχει μία ψήφο στη γενική συνέλευση της ένωσης. Οι συνεταιρισμοί του ίδιου κλάδου κάθε ένωσης συναποτελούν το αντίστοιχο κλαδικό τμήμα της. Η λειτουργία του τμήματος ρυθμίζεται από το καταστατικό της ένωσης. Τα λοιπά θέματα τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

2. Οι κλαδικοί συνεταιρισμοί όλης της χώρας μπορούν να συστήσουν την αντίστοιχη ομοσπονδία συνεταιρισμών για το συντονισμό και την προώθηση των δραστηριοτήτων τους. Η γενική συνέλευση της ομοσπονδίας απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτή. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται στις γενικές συνελεύσεις των συνεταιρισμών σε αναλογία ένας στα πενήντα μέλη τους. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του αριθμού των μελών είναι μεγαλύτερο του αριθμού είκοσι πέντε, ο συνεταιρισμός εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμοί με λιγότερα από πενήντα μέλη εκλέγουν έναν αντιπρόσωπο. Συνεταιρισμοί με περισσότερα από πεντακόσια μέλη εκλέγουν δέκα αντιπροσώπους. Κάθε αντιπρόσωπος έχει μία ψήφο στη γενική συνέλευση της ομοσπονδίας. Τα λοιπά θέματα αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

3. Οι ομοσπονδίες των κλαδικών συνεταιρισμών και οι ενώσεις συνεταιρισμών όλης της χώρας μπορούν να συστήσουν τη Συνομοσπονδία των Συνεταιρισμών της Ελλάδας, για το συντονισμό και τη γενικότερη εκπροσώπηση του συνεταιριστικού κινήματος της χώρας. Η γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας απαρτίζεται από τους αντιπροσώπους των ομοσπονδιών και των ενώσεων. Οι αντιπρόσωποι εκλέγονται από τις γενικές συνελεύσεις των ομοσπονδιών σε αναλογία ένα στα πενήντα μέλη των συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτές. Αν το υπόλοιπο της διαίρεσης του

αριθμού των μελών υπερβαίνει τον αριθμό είκοσι πέντε, η ομοσπονδία εκλέγει έναν ακόμη αντιπρόσωπο. Ομοσπονδία με λιγότερα από πενήντα μέλη πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών που μετέχουν σ' αυτήν εκλέγει έναν αντιπρόσωπο. Κάθε αντιπρόσωπος, έχει μία ψήφο στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας. Στη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών Ελλάδας συμμετέχουν όλες οι ενώσεις συνεταιρισμών με δύο αντιπροσώπους η καθεμιά.

4. Τα λοιπά θέματα τα οποία αφορούν τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο και το εποπτικό συμβούλιο ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του νόμου, οι οποίες αναφέρονται στα αντίστοιχα όργανα των συνεταιρισμών.

5. Για τη σύσταση, την είσοδο νέων μελών, τη λειτουργία και τη διάλυση της ένωσης, της ομοσπονδίας και της συνομοσπονδίας των συνεταιρισμών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του νόμου αυτού. Για την εκλογή αντιπροσώπων οι διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 7 και 8 ισχύουν αναλογικά. Στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης συνεταιρισμών καλούνται να λάβουν μέρος, χωρίς ψήφο, ένας εκπρόσωπος του εργατικού κέντρου και ένας εκπρόσωπος της ένωσης δήμων και κοινοτήτων του νομού. Στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου της Συνομοσπονδίας Ελλάδας καλούνται να λάβουν μέρος, χωρίς ψήφο, ένας εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), ένας εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.) και ένας εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.).

Άρθρο 12

1 . Η μέριμνα για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών καθώς και η εποπτεία τους ανήκει στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας. Για την άσκησή τους συνιστάται στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας Υπηρεσία Συνεταιρισμών.

Στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας ανήκει:

- α) Η υποβοήθηση της ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος.
- β) Η υποβολή προτάσεων ή εισηγήσεων σε θέματα κυβερνητικής πολιτικής που σχετίζονται με τους συνεταιρισμούς.
- γ) Η επεξεργασία σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και κανονιστικών αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση, τη λειτουργία και τη δράση των συνεταιρισμών.
- δ) Η επεξεργασία πρότυπων καταστατικών και η διοργάνωση συνεταιριστικών σεμιναρίων, μαθημάτων και διαλέξεων.
- ε) Η προώθηση της συνεταιριστικής εκπαίδευσης και έρευνας.
- στ) Η υποβοήθηση των εποπτικών συμβουλίων των συνεταιρισμών όλων των μορφών και βαθμών στην άσκηση των καθηκόντων τους.

2. Η οργάνωση και η λειτουργία της υπηρεσίας συνεταιρισμών ρυθμίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Εθνικής Οικονομίας μέσα σ' ένα έτος από τη δημοσίευση αυτού του νόμου. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα προβλέπεται η σύσταση, οργάνωση και λειτουργία περιφερειακών υπηρεσιών καθώς και η κατάργηση, η υπαγωγή ή ο συντονισμός τυχόν άλλων υπηρεσιών που έχουν το ίδιο ή παραπλήσιο αντικείμενο.

3. Συνιστάται συμβούλιο συνεταιρισμών που εδρεύει στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με γνωμοδοτικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητες στα θέματα των συνεταιρισμών. Το Συμβούλιο Συνεταιρισμών συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας. Το συμβούλιο συνεταιρισμών αποτελείται από τον πρόεδρο που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, το διευθυντή της υπηρεσίας συνεταιρισμών, έναν ειδικό επιστήμονα με συνεταιριστική κατάρτιση και εμπειρία που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών και Βιοτεχνών Ελλάδας καθώς και έξι αντιπροσώπους των συνεταιρισμών, που εκλέγονται από τη γενική συνέλευση της Συνομοσπονδίας

Συνεταιρισμών Ελλάδας και από τους οποίους ένας τουλάχιστον είναι αντιπρόσωπος των καταναλωτικών συνεταιρισμών. Σε περίπτωση δημιουργίας περισσότερων Συνομοσπονδιών, οι έξι αντιπρόσωποι αναδεικνύονται ανάλογα με τη δύναμη των μελών που αντιπροσωπεύουν οι Συνομοσπονδίες. Έως τη σύσταση της Συνομοσπονδίας Συνεταιρισμών τους έξι αντιπροσώπους ορίζει ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας μεταξύ των προτεινόμενων από τις ενώσεις συνεταιρισμών.

4. Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας ζητεί τη γνώμη του συμβουλίου συνεταιρισμών σε θέματα συνεταιριστικής πολιτικής.

1. Το ειρηνοδικείο τηρεί μητρώο των συνεταιρισμών που εδρεύουν στην περιφέρεια του.

Το μητρώο περιέχει:

- α) Την επωνυμία και το σκοπό του συνεταιρισμού.
- β) Την κατηγορία του συνεταιρισμού σε σχέση με την ευθύνη των συνεταίρων.
- γ) Τα ονοματεπώνυμα των νόμιμων εκπροσώπων του συνεταιρισμού. Στο ειδικό βιβλίο καταχωρίζεται κάθε μεταβολή των παραπάνω στοιχείων. Αν μεταφερθεί η έδρα του συνεταιρισμού γίνεται η σχετική σημείωση και στο μητρώο της αρχικής εγγραφής.

2. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Δικαιοσύνης, καθορίζεται ο τύπος του μητρώου και κάθε λεπτομέρεια σχετική με αυτό και την τήρησή του.

3. Ο συνεταιρισμός δεν μπορεί να αντιτάξει σε τρίτο, πριν από την καταχώριση στο μητρώο, γεγονότα που έπρεπε να είχαν καταχωρισθεί κατά το προηγούμενο άρθρο, εκτός αν ο τρίτος τα εγνώριζε. Καθένας μπορεί να λαμβάνει γνώση των εγγράφων του μητρώου και να παίρνει επικυρωμένα αντίγραφα ή αποσπάσματα από αυτά και των δικαιολογητικών του. Το ειρηνοδικείο χορηγεί πιστοποιητικό για την ύπαρξη ή όχι ορισμένης εγγραφής.

1. Τιμωρούνται με φυλάκιση έως ένα έτος, εφ' όσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και οι υπάλληλοι συνεταιριστικών οργανώσεων, αν:

- α) Εν γνώσει παρέχουν στη γενική συνέλευση ή σε εκείνον που διενεργεί το διαχειριστικό έλεγχο ψευδή στοιχεία ή αρνούνται ή αποκρύπτουν αληθή στοιχεία γεγονότα ή περιστατικά που αφορούν την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού.
- β) Εν γνώσει τους προβαίνουν σε ψευδείς ή εικονικές εγγραφές στα βιβλία του συνεταιρισμού ή συντάσσουν ψευδείς ή εικονικούς ισολογισμούς του συνεταιρισμού.
- γ) Αρνούνται να παραδώσουν ή αποκρύπτουν από εκείνον που διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο τα τηρούμενα στοιχεία ή βιβλία ή παρεμποδίζουν με οποιοδήποτε τρόπο τη διενέργειά του.

2. Με φυλάκιση έως ένα έτος, εφ' όσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τιμωρούνται τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ή εκείνου που διενεργεί διαχειριστικό έλεγχο, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους παρέχουν εν γνώσει τους ψευδή στοιχεία ή αποκρύπτουν ή αρνούνται αληθή γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν τη διαχείριση ή την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού και περιήλθαν σε γνώση τους από την εποπτεία ή τον έλεγχο που έκαναν.

3. Τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή με χρηματική ποινή ή και με τις δυο ποινές, εφ' όσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος παρεμποδίζει τις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης των μελών των συνεταιριστικών οργανώσεων, χρησιμοποιώντας σωματική βία ή απειλή σωματικής βίας ή άλλης παράνομης πράξης ή παράλειψης.

4. Τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, εφ' όσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος:

α) Ενεργεί πράξεις διοίκησης ή διαχείρισης ή εποπτείας ή ελέγχου μετά τη λήξη της θητείας του.

β) Ψηφίζει χωρίς δικαίωμα ή ψηφίζει πολλές φορές ή δίνει πολλαπλή ψήφο ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο μπορεί να προκαλέσει την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος εκλογής ή νοθεύει το γνήσιο αποτέλεσμα εκλογής για την ανάδειξη διοικητικών συμβουλίων, εποπτικών συμβουλίων και αντιπροσώπων των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Άρθρο 16

1. Επιτρέπεται η μετατροπή κάθε τύπου εταιρίας σε συνεταιρισμό του νόμου αυτού.
2. Για τη μετατροπή ανώνυμης εταιρείας και εταιρείας περιορισμένης ευθύνης απαιτείται απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων, που λαμβάνεται σύμφωνα με τα άρθρα 24 παρ. 3-5 και 31 παρ. 2 του κωδικοποιημένου νόμου 2190/1920 ή της συνέλευσης των εταίρων, που λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ. 1 του ν. 3190/1955.
3. Για τη μετατροπή ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας απαιτείται ομόφωνη απόφαση των εταίρων.
4. Σε κάθε περίπτωση η απόφαση πρέπει να περιβληθεί τον απαιτούμενο για τη σύσταση του συνεταιρισμού τύπο και να περιέχει τα απαραίτητα κατά τον παρόντα νόμο στοιχεία του καταστατικού.
5. Από την καταχώριση της απόφασης στο μητρώο συνεταιρισμών συντελείται η μετατροπή και ο συνεταιρισμός υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εταιριών που μετατράπηκαν και συνεχίζει τις εκκρεμείς δίκες χωρίς διακοπή τους.

Άρθρο 17

1. Για θέματα που δε ρυθμίζονται από το νόμο αυτόν εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι

διατάξεις του εμπορικού και αστικού δικαίου.

2. Οι συνεταιρισμοί που υπάρχουν σήμερα πρέπει να εγγραφούν στο μητρώο συνεταιρισμών και να προσαρμόσουν το καταστατικό τους στις διατάξεις αυτού του νόμου μέσα σε δυο χρόνια από την έναρξη της ισχύος του. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρότασ του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, είναι δυνατή η παράταση της παραπάνω προθεσμίας.

3. Από την έναρξη ισχύος αυτού του νόμου παύει να ισχύει ο ν. 602/1915, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στο νόμο αυτόν ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν.

4. Οι οικοδομικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιρισμοί φαρμακοποιών διέπονται και από την ισχύουσα για αυτούς νομοθεσία.

5. Σε υφιστάμενους συνεταιρισμούς με περισσότερα από χίλια μέλη, η γενική συνέλευση, που συγκαλείται για να επιφέρει την αναγκαία προσαρμογή στο καταστατικό προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 5, βρίσκεται σε απαρτία με το έν τρίτο των μελών και η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του αριθμού των ψηφισάντων μελών.

6. Οι διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας που αφορούν τους συνεταιρισμούς διατηρούνται σε ισχύ.

Άρθρο 13

1. Ίδρυση συνεταιρισμού και η τροποποίηση του καταστατικού του, η μετατροπή εταιρείας καθώς και η εισφορά μηχανικού εξοπλισμού σε αστικό συνεταιρισμό υπόκεινται μέχρι τις 31.12.89 στο ήμισυ των υπό της κειμένης νομοθεσίας προβλεπόμενων τελών ή φόρων.

2. Παρέχεται προσωρινή ατέλεια στις εισαγωγές πρώτων υλών, που πραγματοποιούνται από συνεταιρισμούς επαγγελματιοβιοτεχνών εφ' όσον πρόκειται να μεταποιηθούν σε

έτοιμα προϊόντα στα εργαστήρια των μελών τους, με σκοπό την εξαγωγή, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις.

3. Οι παραπάνω απαλλαγές και ατέλειες εφαρμόζονται και στις ενώσεις συνεταιρισμών.

1. Η θητεία των μελών των διοικητικών συμβουλίων των επιμελητηρίων που λήγει στο τέλος του 1986 σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 1089/1980 «περί Εμπορικών και Βιομηχανικών Επαγγελματικών και Βιοτεχνικών Επιμελητηρίων» παρατείνεται μέχρι το τέλος του 1987.

Ο νόμος αυτός αρχίζει να ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2.3 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Η Ελαιουργική όπως και κάθε συνεταιρισμός ή εταιρεία πρέπει να ακολουθούν συγκεκριμένη λογιστική πορεία ώστε να εφαρμόζουν τις νόμιμες οικονομικές διαδρομές που ορίζει το κράτος και να ελέγχεται η οικονομική τους πορεία.

Όπως συνοπτικά αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο σκοποί της Ελαιουργικής σύμφωνα πάντα με το ιδρυτικό καταστατικό είναι η προαγωγή της ελαιοκομίας της χώρας και η υποστήριξη των προϊόντων της ελιάς καθώς και της ελαιοκομίας των ελαιοπαραγωγών. Επίσης χρέος της είναι να διευκολύνει, να καθοδηγεί, να παρακολουθεί και να αναπτύξει τις εργασίες των μελών της.

Οι δραστηριότητες κάθε συνεταιρισμού έγκειται στις παραπάνω δραστηριότητες καθώς γενικότερα στην κοινή οργάνωση της παραγωγής, την μεταποίηση και διάθεση

των προϊόντων τους, την κάλυψη αναγκών των μελών καθώς και την παροχή σε αυτά τεχνικής και οργανωτικής βοήθειας ώστε να αυξηθεί και να βελτιωθεί η παραγωγή.

Για την σύσταση του συνεταιρισμού απαιτείται ότι ορίζει το καταστατικό που είναι απαραίτητο να υποβληθεί το πρωτότυπο και να εγκριθεί από το αρμόδιο Υπουργείο.

Εκτός από το καταστατικό θα υπογραφούν από τους συνεταιίρους δηλώσεις μέσω των οποίων θα βεβαιώνεται ότι δεν τυγχάνουν μέλη άλλου συνεταιρισμού και ότι έχουν εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις προς κάθε άλλο συνεταιρισμό από τον οποίο έχουν αποχωρήσει.

Οποιαδήποτε κίνηση δραστηριοποιήσει ο ελαιοεργασιολογικός συνεταιρισμός πρέπει να καταχωρηθεί στο αντίστοιχο βιβλίο- καταστατικό. Υποχρεωτική λοιπόν είναι η τήρηση του ημερολογίου όπου γίνεται η καταγραφή της λογιστικής εργασίας και τηρείται ένα σύστημα εγγραφών σε αναλυτικά ημερολόγια. Επίσης υπάρχει το βιβλίο απογραφών το οποίο ενημερώνεται όταν ο συνεταιρισμός αρχίσει τις εργασίες του (αρχική απογραφή) και στο τέλος του χρόνου (απογραφή τέλους χρήσης). Στο βιβλίο των απογραφών καταχωρείται και ο ισολογισμός δηλαδή η συνοπτική απεικόνιση της οικονομικής κατάστασης του συνεταιρισμού όπου αναγράφονται τα περιουσιακά στοιχεία και οι κτηγές χρηματοδότησης του. Υπάρχει το βιβλίο των εταίρων στο οποίο αναγράφονται τα ονοματεπώνυμα τους, η κατοικία, ο αριθμός των μεριδίων για τα οποία είναι εγγεγραμμένοι και το καταβληθέν από αυτούς ποσό. Τέλος υπάρχει βιβλίο πρακτικών για τις κινήσεις των γενικών συνελεύσεων, του διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου.

Ο κάθε συνέταιρος υποχρεούται να καταβάλλει δικαίωμα εγγραφής. Το δικαίωμα εγγραφής είναι ένα είδος αποθεματικού και αναφερόμαστε σε άμεση χρηματική καταβολή, συνεταιριστική μερίδα, το σύνολο της οποίας από όλα τα μέλη σχηματίζει και ο συνεταιριστικό κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Οι συνεταιριστικές μερίδες

απαγορεύεται να εκχωρηθούν σε τρίτους μη συνεταίρους, όπως επίσης απαγορεύεται υπό τον ίδιο τον συνεταιρισμό να αγοράζει ή να δέχεται ως ενέχυρα τις μερίδες των συνεταίρων. Έτσι δημιουργείται ένα κεφάλαιο το οποίο είναι βέβαια μεταβλητό και αυτό οφείλεται στην αύξηση ή την μείωση του για διαφορετικούς λόγους. Το κεφάλαιο του συνεταιρισμού μπορεί να αυξηθεί μέσα από την αύξηση των συνεταιριστικών μερίδων ή να μειωθεί με την αποχώρηση κάποιου μέλους, τον θάνατο, ή την διαγραφή του. Το συνεταιριστικό κεφάλαιο μπορεί να ελαττωθεί εάν μεταβληθεί ο σκοπός του συνεταιρισμού ή αν μεταβληθεί το περιορισμένο της ευθύνης των συνεταίρων στο περιόριστο ή εάν λήξει ο χρόνος που ορίζεται από το καταστατικό σαν χρόνο υποχρεωτικής παραμονής. Άλλοι λόγοι μείωσης του κεφαλαίου είναι λόγω ελαττώσεως της αξίας της συνεταιριστικής μερίδας ή του αριθμού των συνεταιριστικών μερίδων.

Η αποχώρηση ενός συνεταίρου είναι εφικτή αρκεί να δηλωθεί 6 μήνες πριν την λήξη της διαχειριστικής χρήσης και εφόσον έχει περάσει ένας χρόνος από την εγγραφή του στον συνεταιρισμό. Με την αποχώρηση το μέλος αναλαμβάνει την ονομαστική αξία της μερίδας που κατέβαλλε κατά την είσοδο του με την αντίστοιχη μείωση σε ενδεχόμενο ζημιών, στην περίπτωση που αυτές δεν μπορούν να καλυφθούν από το αποθεματικό του συνεταιρισμού.

Η διαγραφή ενός μέλους προκύπτει από ενδεχόμενο κώλυμα στην εγγραφή του, για τυχόν εσκεμμένη πρόθεση να βλάψει τα συμφέροντα του συνεταιρισμού ή αν δεν πληρεί τις υποχρεώσεις του.

Κάθε συνεταιρισμός εκτός των λογιστικών διαδικασιών που αναλαμβάνει με την έναρξη της λειτουργίας του και βέβαια όσες ακολουθούν στην διάρκεια της διαχειριστικής του χρήσης δηλαδή καθ'όλη την περίοδο για την οποία συγκεντρώνονται και αποτιμώνται οι δοσοληψίες του συνεταιρισμού και οι υποχρεώσεις από και προς τον συνεταιρισμό. Απαραίτητο λοιπόν είναι να κάνει έναν «απολογισμό» στο τέλος της

χρήσης για παρακολουθήσει την πορεία του. Έτσι στο τέλος της χρήσης γίνεται απογραφή με την οποία τακτοποιούνται οι λογιστικές εγγραφές του έτους. Με αυτόν τον τρόπο συντάσσεται ο λεγόμενος ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσης, τα οποία έτονται στην διάθεση του Εποπτικού Συμβουλίου. Ο ισολογισμός απεικονίζει την οικονομική κατάσταση του συνεταιρισμού, το «ενεργητικό» δηλαδή τα περιουσιακά στοιχεία και το «παθητικό» δηλαδή τις πηγές χρηματοδότησης. Ο λογαριασμός αποτελέσματα χρήσεως απεικονίζει τη «χρέωση» δηλαδή τις δαπάνες διαχειρίσεως και την «πίστωση» δηλαδή τα έσοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά την διαχειριστική χρήση. Η διαφορά μεταξύ των δύο δίνει τα αποτελέσματα στο τέλος της χρήσης που θα είναι ή ζημιάς ή κέρδους. Στην πρώτη περίπτωση η ζημιά θα καλυφθεί με το αποθεματικό που έχει στην διάθεση του ο συνεταιρισμός και αν αυτό δεν επαρκεί θα καταλογισθεί ένα ποσό στους συνεταίρους. Το αποθεματικό δεν χρησιμοποιείται ολόκληρο, πάντα κρατείται ένα ποσό για να καλυφθούν με αυτό τυχών έκτακτες ανάγκες (έκτακτο αποθεματικό) που θα χρειαστεί να αντιμετωπίσει ο συνεταιρισμός. Στην δεύτερη περίπτωση, την περίπτωση του καθαρού κέρδους, τα κέρδη θα διατεθούν βάση όσων έχουν συμφωνηθεί στο καταστατικό, παρακρατείται όμως ένα ποσό περίπου το 10% των κερδών για τακτικό αποθεματικό, ενώ τα υπόλοιπα μοιράζονται στα μέλη. Δικαίωμα στα κέρδη έχουν και τα μέλη που αποχώρησαν στο τέλος της οικονομικής χρήσης το οποίο τους καταβάλλεται μαζί με την μερίδα τους.

Υπάρχει το ενδεχόμενο σαν εμπορική επιχείρηση που είναι ο συνεταιρισμός η πορεία του να τον οδηγήσει σε διάλυση ή πτώχευση. Αυτό θα αντιμετωπιστεί είτε με το κλείσιμο του συνεταιρισμού είτε με συγχώνευση αυτού σε κάποια άλλη οικονομικά υνατότερη επιχείρηση.

Οι λόγοι λύσης αναφέρονται και αυτοί στο καταστατικό και ποικίλουν. Ένας συνεταιρισμός λύεται με την απόφαση ειδικής συγκαλούμενης συνελεύσεως

λαμβανομένης της πλειοψηφίας $\frac{3}{4}$ των συγκροτούντων την απαρτία. Άλλοι λόγοι είναι η ταρέλευση του χρόνου που ορίζει το καταστατικό, η πτώχευση του συνεταιρισμού, η περίπτωση αντίθετου σκοπού του συνεταιρισμού προς τα χρηστά ήθη και τον νόμο. Λύση επέρχεται επίσης εάν η κανονική συγκρότηση της διοικήσεως ή του εποπτικού συμβουλίου καθίσταται αδύνατος εξ αιτίας ανεπαρκώς αριθμού εταίρων. Ακόμα η αδικαιολόγητη αδράνεια πέρα της διετίας ή τέλος εάν αποτελεί μέλος πολιτικού κόμματος. Σε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις μετά από την λύση επέρχεται η εκκαθάριση. Με τον όρο εκκαθάριση νοείται η ρευστοποίηση του ενεργητικού του συνεταιρισμού, η εξόφληση των υποχρεώσεων προς τρίτους και βέβαια η διανομή της καθαρής περιουσίας στα μέλη. Μέχρι την τελική διανομή της περιουσίας του συνεταιρισμού, αυτός εξακολουθεί να υπάρχει σαν νομικό πρόσωπο για όλο το χρονικό διάστημα της εκκαθάρισης του. Εξυπηρετεί τις ανάγκες της εκκαθάρισης η οποία είναι διαχωρισμένη από την προηγούμενη χρονική δραστηριότητα του συνεταιρισμού. Την εκκαθάριση αναλαμβάνει ο εκκαθαριστής αμέσως μετά από την λύση του συνεταιρισμού, του οποίου τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις καθορίζονται από το νόμο. Οι εκκαθαριστές με την έναρξη της εκκαθάρισεως συντάσσουν τον ισολογισμό του έτους, τον γνωστοποιούν στο Ειρηνοδικείο και το αρμόδιο Υπουργείο, έχουν δε πάντα τα δικαιώματα και καθήκοντα των μελών της διοικήσεως και υπόκεινται στην εποπτεία του εποπτικού συμβουλίου. Οφείλουν να αποπερατώσουν τις εκκρεμείς υποθέσεις, να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις του διαλυθέντος συνεταιρισμού, να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις και να μετατρέπουν σε μετρητά την περιουσία του συνεταιρισμού. Εκπροσωπούν δε δικαστικώς και εξωδίκως τον συνεταιρισμό για την περάτωση εκκρεμών υποθέσεων είναι δυνατόν να συνάψουν νέες δικαιοπραξίες. Τα εισπραττόμενα από τους εκκαθαριστές ποσά, κατατίθενται στην τράπεζα ή στο ταμείο συνεταιρισμών και στην περίπτωση που δεν υπάρχουν, στην εθνική τράπεζα ή στο

δημόσιο ταμείο. Η διανομή της περιουσίας στους συνεταιίρους δεν δύναται να γίνει πριν από τις αποσβέσεις ή την κάλυψη των χρεών ούτε πριν την παρέλευση ενός έτους. Τα βιβλία και τα έγγραφα του συνεταιρισμού παραδίδονται μετά το πέρας της εκκαθαρίσεως στο Ειρηνοδικείο της έδρας του στο οποίο και κρατούνται επί δεκαετίας προσιτά για κάθε ενδιαφερόμενο.

Κάθε συνεταιρισμός για να λειτουργήσει εκτός από το οικονομικό κεφάλαιο και το κατάλληλο προσωπικό απαραίτητο είναι να λειτουργεί οργανωτικά. Τα κατάλληλα πρόσωπα, με τις κατάλληλες γνώσεις, στην κατάλληλη θέση είναι το ιδανικό για να λειτουργήσει μια επιχείρηση με συνέπεια, υπευθυνότητα και οργάνωση. Αυτόν ακριβώς το ρόλο έχει η Γενική συνέλευση, το Διοικητικό συμβούλιο και το Εποπτικό συμβούλιο. Οι ρόλοι τους είναι ρυθμιστικοί, οργανωτικοί και ελεγκτικοί. Τα όργανα αυτά αποτελούνται από άτομα ικανά να συντονίσουν και να εξασφαλίσουν την σωστή λειτουργία του συνεταιρισμού και να προωθήσουν την δράση του με επιτυχία, η κάθε μια με διαφορετικές αρμοδιότητες.

- Η Γενική Συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο διοίκησης και είναι τα μέλη της που αποφασίζουν για θέματα όπως η τροποποίηση του καταστατικού, η συγχώνευση, η παράταση ή η διάλυση του συνεταιρισμού. Επιπλέον εγκρίνει πρόσθετους κανόνες και όρους που αφορούν τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού καθώς επίσης τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσης. Η Γενική Συνέλευση λαμβάνει αποφάσεις για την εκλογή και απαλλαγή ευθυνών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Εποπτικού.

Κάθε μέλος έχει το δικαίωμα μιας ψήφους ανεξάρτητα από το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας που κατέχει. Τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης συνέρχονται σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το έτος και μέσα σε 4 μήνες από την λήξη της διαχειριστικής χρήσης. Εκτάκτως συγκαλείται Γενική Συνέλευση από το Διοικητικό Συμβούλιο ή όταν ζητηθεί από το 1/10 των μελών. Για την τελική λήψη των αποφάσεων

απαραίτητο είναι να είναι παρόντα τουλάχιστον τα μισά μέλη και να υπάρχει πλειοψηφία των 2/3 των μελών.

- Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από τουλάχιστον 5 μέλη τα οποία εκλέγονται από την Γενική Συνέλευση. Ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι να διοικεί και να εκπροσωπεί την Ελαιουργική βάση όσων προβλέπονται από το καταστατικό της. Επίσης μεταβιβάζει αρμοδιότητες στα μέλη του συνεταιρισμού. Συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το μήνα και σε έκτακτη όταν συγκαλέσει ο πρόεδρος. Για την λήψη των αποφάσεων χρειάζεται τα παρόντα μέλη να υπερτερούν από τα απόντα, εάν υπάρχει ενδεχόμενο ισοψηφίας τότε υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.

- Το Εποπτικό Συμβούλιο εκλέγεται και αυτό την Γενική Συνέλευση αλλά αποτελείται από 3 μέλη τουλάχιστον. Αρμοδιότητα του είναι να ελέγχει τις κινήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, να τηρεί τις διατάξεις του νόμου, του καταστατικού και τέλος των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Δεν είναι εφικτό το ίδιο πρόσωπο να είναι αυτόχρονα μέλος και στο Διοικητικό Συμβούλιο και στο Εποπτικό. Το Εποπτικό Συμβούλιο συντάσσει για κάθε διαχειριστική χρήση αναλυτική έκθεση την οποία δημοσιοποιεί μέσω των στοιχείων που λαμβάνει για την πορεία του συνεταιρισμού από τα βιβλία και τα έγγραφα που αυτός διατηρεί.

Δεν νοείται βέβαια η ύπαρξη οποιασδήποτε οικονομικής επιχείρησης χωρίς την δύναμη του εργατικού προσωπικού στους οποίους στηρίζεται και εξελίσσεται ολόκληρη η παραγωγική διαδικασία και η χειρονακτική δύναμη, με την σωστή, αξιοπρεπή καθοδήγηση και την απαραίτητη γνώση τόσο της εργασίας τους όσο και των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων τους στηρίζουν τον συνεταιρισμό.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ

*Κεφάλαιο: Το μέρος του παραγόμενου πλούτου που προορίζεται για την παραγωγή νέου πλούτου και όχι για κατανάλωση, δηλαδή για την άμεση ικανοποίηση μιας ανάγκης. Είναι ένας από τους έσσερις συντελεστές παραγωγής μαζί με την γη, την εργασία, την επιχειρηματικότητα. Από οικονομική άποψη ο παραγωγικός προορισμός είναι το μόνο διακριτικό του κεφαλαίου(το ίδιο αγαθό μπορεί να θεωρηθεί ή να μην θεωρηθεί ως κεφάλαιο ανάλογα με την χρήση του. Για παράδειγμα είναι κεφάλαιο το σιτάρι που φυλάσσουν οι χωρικοί για σπόρο, αλλά δεν είναι κεφάλαιο εκείνο με το οποίο κάνουν ψωμί.) Το κεφάλαιο μπορεί να είναι υλικό αλλά κυρίως χρηματικό. Σήμερα οι αποταμιευτές δεν αποθησαυρίζουν πλέον από φυσικά αγαθά αλλά περιορίζονται στην αποταμίευση ενός μέρους του χρηματικού τους εισοδήματος το οποίο καταθέτουν στην τράπεζα ή το χρησιμοποιούν για την αγορά εγγράφων στο χρηματιστήριο για να απολαύσουν τον ανάλογο τόκο. Με τον τρόπο αυτό όμως θέτουν το χρήμα που αποταμίευσαν στην διάθεση των επιχειρήσεων οι οποίες το χρησιμοποιούν για παραγωγικές επενδύσεις και μετατρέπουν έτσι την χρηματική αποταμίευση σε κεφάλαιο εφόσον η απόφαση της αποταμίευσης και η απόφαση της επένδυσης λαμβάνεται από διαφορετικά πρόσωπα που ενεργούν αυτόνομα και κινούνται από διαφορετικές επιδιώξεις.

Τα κεφάλαια της επιχείρησης μπορούν να ταξινομηθούν με βάση διάφορα κριτήρια ανάλογα με τα οποία γίνεται η διάκριση μεταξύ ιδρυτικού, εταιρικού, καθαρού, κεφαλαίου μιας επιχείρησης, κεφαλαίου κίνησης, χρηματοδότησης, πάγιου και κυκλοφορούντος.

Ιδρυτικό κεφάλαιο είναι τα αρχικά διαθέσιμα της επιχείρησης που προέρχονται από την εισφορά του επιχειρηματία. Όταν η επιχείρηση είναι ομαδική ή εταιρεία τι ιδρυτικό κεφάλαιο αποτελείται από ποσοστά συμμετοχής των συνεταιίρων, τα οποία στην μετοχική εταιρεία είναι όλα όμοια και αντιπροσωπεύονται από τίτλους που ονομάζονται μετοχές.

Το *εταιρικό ή μετοχικό κεφάλαιο* συμπίπτει με το ιδρυτικό εφόσον δεν μεσολάβησαν αυξήσεις οι μειώσεις έπειτα από απόφαση της συνέλευσης και είναι πάντοτε ίσο με το ποσοστό συμμετοχής.

Το *καθαρό κεφάλαιο* προκύπτει από την διαφορά μεταξύ του συνόλου των αξιών που εγγράφονται τα ενεργητικά περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα, κινητά, εμπορεύματα, πρώτες ύλες, προϊόντα, χρήμα το ταμείο, πιστώσεις, καταθέσεις σε τράπεζες κ.α) και του συνόλου των αξιών που εγγράφονται στα παθητικά στοιχεία (χρέη σε προμηθευτές, σε τράπεζες, στο Δημόσιο, αποθεματικό για την αντιμετώπιση μελλοντικών πιθανών κινδύνων κ.α) Στις εταιρικές επιχειρήσεις το εταιρικό κεφάλαιο

περιλαμβάνει επίσης τα κέρδη του αποθεματικού (τακτικού και εκτάκτου) και τα κέρδη που δεν διανεμήθηκαν ακόμα, πλην των ζημιών της χρήσης.

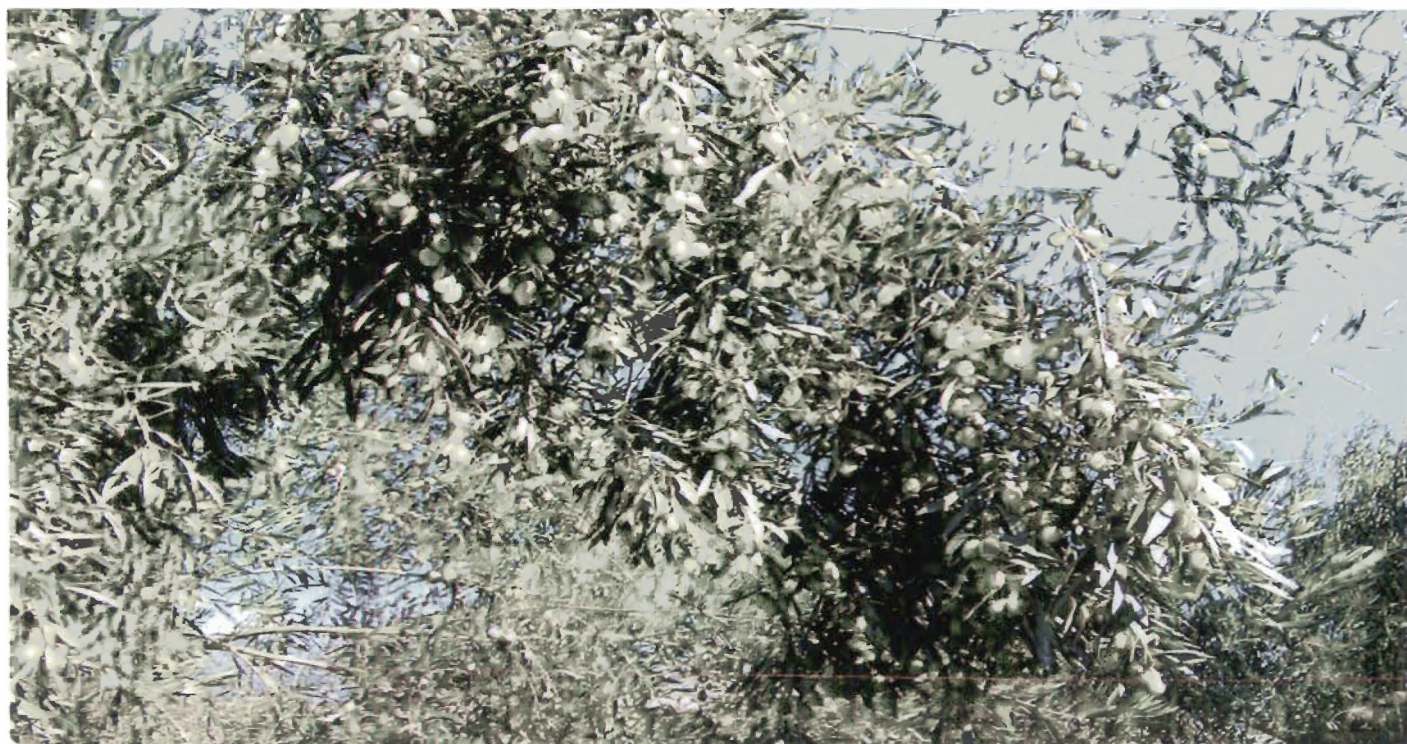
Στο κεφάλαιο κίνησης περιλαμβάνεται το σύνολο των διαθέσιμων αγαθών, οποιαδήποτε και αν είναι η προέλευση τους ή τα μέσα κίνησης του επιχειρηματία στα οποία συμπεριλαμβάνονται και το καθαρό κεφάλαιο που ανήκει στην επιχείρηση και το κεφάλαιο χρηματοδότησης το οποίο αποτελεί το σύνολο των προσωρινών διαθέσιμων της επιχείρησης ξένης ιδιοκτησίας.

Πάγιο κεφάλαιο είναι το μέρος εκείνο του κεφαλαίου που αποτελείται από αγαθά μακράς διάρκειας τα οποία δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο μιας μόνο παραγωγικής διαδικασίας (για παράδειγμα μηχανές). Αντίθετα το κυκλοφορούν κεφάλαιο αποτελείται από τα στοιχεία εκείνα που εξαντλούνται μόνο με μια παραγωγική διαδικασία (για παράδειγμα πρώτες ύλες) και ανανεώνονται συνεχώς, δηλαδή κυκλοφορούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ

Η παραγωγική διαδικασία της Ελαιουργικής αρχίζει από τα πρώτα παραγωγικά στάδια που πραγματοποιούνται στα χωράφια με την περισυλλογή των ελιών μέχρι τα τελευταία την συσκευασία του λαδιού πια σε διαφορετικού τύπου δοχεία.

Ο καρπός του ελαιόδεντρου αποτελείται από το επικάρπιο (φλοιό), το μεσοκάρπιο (πολτό), και το ενδοκάρπιο (πυρήνα), το οποίο περιέχει το σπόρο.

Η ελιά περιέχει:

- Λάδι 15-20%
- Νερό 30-60%
- Υδατάνθρακες 19%
- Ίνες 5,8%
- Πρωτεΐνες 1,6%
- Τέφρα 1,5%

Ο πολτός περιέχει το 96-98% του λαδιού, ενώ ο πυρήνας περιέχει μόνο το 2-4%.

Υπάρχουν κάποιοι παράγοντες που ευνοούν την ποιότητα του ελαιόλαδου όπως το κλίμα, οι καλλιεργητικές φροντίδες, η αποτελεσματική καταπολέμηση του Δάκου καθώς επίσης και η σωστή και γρήγορη συγκομιδή. Η περίοδος συγκομιδής του ελαιόκαρπου είναι από αρχές Δεκέμβρη έως μέσα Φλεβάρη. Η συντόμευση του χρόνου μεταξύ συγκομιδής-έκθλιψης και οι συνθήκες υψηλής καθαριότητας του ελαιόκαρπου από τον ελαιώνα μέχρι το ελαιουργείο θεωρούνται εξίσου σημαντικοί παράγοντες που συμβάλουν αποφασιστικά στην βελτίωση της ποιότητας. Η συντόμευση του χρόνου συγκομιδής-έκθλιψης που τα τελευταία χρόνια έφτασε σε μια, δύο μέρες αποτελεί επιτυχία η οποία οφείλεται εκτός από την εκμηχάνιση της συγκομιδής με τα μικρά ελαιοσυλλεκτικά και στον μεγάλο αριθμό και την υψηλό εκσυγχρονισμό του διαθέτει το ελαιουργείο, το οποίο επεξεργάζεται σχεδόν αυθημερόν τον ελαιόκαρπο που παραλαμβάνει.

Το ελαιόλαδο που χρησιμοποιείται περισσότερο στην διατροφή εξάγεται με έκθλιψη των ελιών, οι οποίες πρέπει να συλλέγονται προτού ωριμάσουν τελείως, όταν έχουν χρώμα πράσινο-βιολετί. Το λάδι που εξάγεται από αυτές είναι καλύτερης ποιότητας από εκείνο που εξάγεται από τους τελείως ώριμους καρπούς. Οι καλλιεργητικές φροντίδες εντοπίζονται σε σχέση με τον πολλαπλασιασμό της ελιάς, την εδαφοκαλλιέργεια, το κλάδεμα, η λίπανση, η άρδευση, η φυτοπροστασία και η συγκομιδή.

- Η ελιά πολλαπλασιάζεται με πολλούς τρόπους. Ο παλαιότερος ήταν ο εμβολιασμός άγριας ελιάς με άλλες ποικιλίες. Αργότερα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος με χονδρά μοσχεύματα η οποία εξελίχθηκε με μικρά κομμάτια ξύλου.
- Η εδαφοκαλλιέργεια των ελαιώνων αποτελεί μια φροντίδα που πρέπει να γίνει σωστά και έγκαιρα. Σκοπός της είναι να απαλλάξει έγκαιρα τον ελαιώνα από ζιζάνια που κλέβουν από τα δέντρα πολύτιμη υγρασία και θρεπτικά συστατικά.

• Το κλάδεμα πραγματοποιείται με δύο διαφορετικούς τρόπους, το κλάδεμα καρποφορίας και το κλάδεμα ανανέωσης. Το κλάδεμα καρποφορίας γίνεται κάθε χρόνο κατά την συγκομιδή ή νωρίς την άνοιξη και στοχεύουν στο να διατηρήσουν το δέντρο παραγωγικό και χαμηλό. Το κλάδεμα ανανέωσης στοχεύει στο να επαναφέρει σε παραγωγική κατάσταση τα γέρικά πολύ ψηλά δέντρα.

• Η λίπανση στον εαρινό χρόνο και με τα κατάλληλα λιπάσματα με τρόπο τέτοιο ώστε να αποφεύγονται οι υπερβολικές ποσότητες λιπάσματος είναι αξιόσου σημαντική φροντίδα.

• Η άρδευση των δέντρων ιδιαίτερα την άνοιξη συντελεί στην αύξηση της παραγωγικότητας των ελαιώνων και την εξασφάλιση μιας σχετικά σταθερής παραγωγής. Τα τελευταία χρόνια άρδευση που χρησιμοποιούνται είναι οι αερόλυτες οι μικροσπλήγγες και οι μικροεκτοξευτήρες.

• Η φυτοπροστασία στηρίζεται στην καταπολέμηση των προσβολών από Λεκάνιο και Δάκο τα οποία μπορούν να προκαλέσουν σημαντική ζημιά τόσο στην ποσότητα όσο και την ποιότητα της παραγωγής. Έτσι χρησιμοποιούνται φάρμακα σε μικρές ποσότητες και αρκετά οικολογικά.

• Για την συγκομιδή αναφέραμε είδη την περίοδο της η οποία αφού πραγματοποιείται τον χειμώνα γίνεται με κρύο και γενικά με αντίξοες συνθήκες.

Η ελιά αρχίζει να παράγει από τον τρίτο χρόνο μετά την φύτευση της. Σημαντική όμως παραγωγή δίνει μετά τα 6-7 χρόνια της. Το δέντρο αν βρει κατάλληλες συνθήκες μπορεί να μεγαλώσει πάρα πολύ και να φτάσει σε τεράστιες διαστάσεις. Υπάρχουν δέντρα που η φυλλωσιά τους φτάνει σε 10/δες μέτρα ύψος και διάμετρο και άλλα που η περίμετρος του κορμού τους ξεπερνά τα 10 μέτρα. Όμως για λόγους πρακτικούς και οικονομικούς τα δέντρα παραγωγικών ελαιώνων κρατούνται με κλαδέματα σε μικρά μεγέθη ανάλογα με την γονιμότητα του εδάφους.

Ο παραδοσιακός τρόπος συγκομιδής των ελιών είναι με τίναγμα του δέντρου με βέργα-τέμπλα, ή με το ραβδιστικό, μηχάνημα αρκετά ευέλικτο που προσαρμόζεται στο ανώμαλο έδαφος των ελαιώνων.

Το ραβδιστικό που περιστρέφει μια της ραβδίζει τους μετά την πτώση τους ελαιόπανα, δίχτυα από έχουν τοποθετηθεί

παράγει τάση μερικών volt βέργα η οποία με την σειρά καρπούς της ελιάς. Οι ελιές συλλέγονται από τα λινάτσα ή πλαστικό, που κάτω από τα ελαιόδεντρα.

Με αυτόν τον τρόπο μαζεύονται και αποθηκεύονται έπειτα σε ξύλινα δοχεία ή σε σακιά. Αυτό είναι και το τελευταίο στάδιο πριν ο ελαιόκαρπος μεταφερθεί στο ελαιουργείο όπου υποβάλλεται σε διάφορους χειρισμούς για να εξαχθεί από αυτόν το λάδι που περιέχει. Οι χειρισμοί που γίνονται στο ελαιουργείο ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες για να επιτευχθεί υψηλή ποιότητα. Ο πρώτος χειρισμός του ελαιόκαρπου στο ελαιουργείο είναι η προσωρινή αποθήκευση και τοποθέτηση των σακιών σε μικρές στοίβες πάνω σε παλέτες. Η ενέργεια αυτή αποβλέπει όχι μόνο στην διευκόλυνση της μετακίνησης αλλά στον αερισμό του ελαιόκαρπου και την αποφυγή ζυμώσεων. Ο ελαιόκαρπος στην θέση αυτή παραμένει μια το πολύ δύο μέρες μέχρι να προχωρήσει για επεξεργασία.

Οι χώροι του ελαιουργείου αερίζονται καλά, είναι στεγνοί και έχουν θερμική μόνωση. Η έναρξη της επεξεργασίας αρχίζει με το ζύγισμα και έπειτα το πέρασμα του καρπού από ειδικά μηχανήματα για τον διαχωρισμό του από τα φύλλα. Το καθάρισμα από τα φύλλα γίνεται με αυτόματο αποφυλλωτήριο. Η φροντίδα αυτή είναι απαραίτητη γιατί μια μεγάλη ποσότητα φύλλων όταν αλεστεί μαζί με τον ελαιόκαρπο προσδίδει στο ελαιόλαδο πικρή γεύση και αρκετή χλωροφύλλη (πράσινο χρώμα), η οποία δεν βοηθά

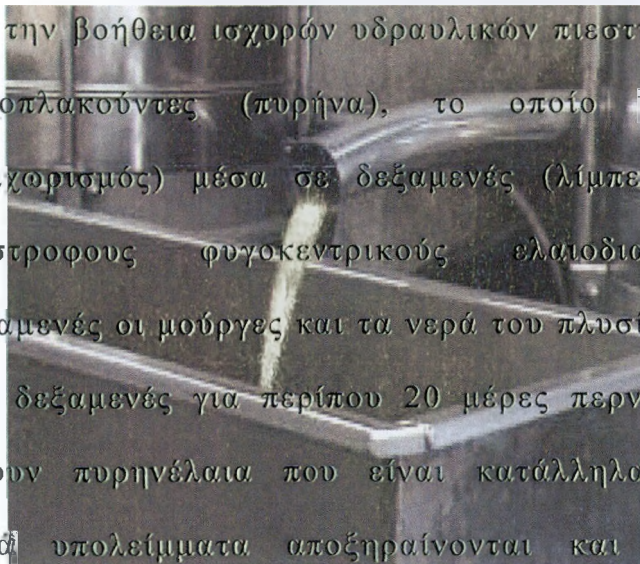

στην διατήρηση της ποιότητας του. Ακολουθεί το πλύσιμο με το οποίο απομακρύνονται οι ξένες ύλες (χώμα, σκόνη) που περιέχονται στον ελαιόκαρπο. Οι ελιές που έχουν τοποθετηθεί σε ξύλινα τελάρα, μεταφέρονται με αναβατόρια σε μια μεγάλη λεκάνη η οποία βρίσκεται σε υψηλό σημείο του ελαιουργείου. Από εκεί πέφτουν με χοανοειδής αγωγούς στο ελαιοτριβείο που αποτελείται από θραυστήρες και συμβάλλουν στην άλεση του καρπού και στον τεμαχισμό του σε μικρά-μικρά τεμάχια. Μετά την πρώτη σύνθλιψη οι ελιές μεταβάλλονται σε ελαιοπολτό. Η άλεση γίνεται με μεταλλικούς σπαστήρες που περιστρέφουν τον καρπό με μεγάλη ταχύτητα μέσα σε ένα διάτρητο τύμπανο. Κατά την άλεση προσοχή απαιτείται ώστε η θερμοκρασία της πάστας να μην ανέβει πάνω από 30 C και να διαρκεί περίπου για 30-45 λεπτά καθώς επίσης ο θρυμματισμός του καρπού να μην είναι υπερβολικός γιατί τότε μπορεί να γίνει αιτία για πικρή γεύση στο ελαιόλαδο. Από την πρώτη αυτή σύνθλιψη και έκθλιψη εξάγεται το πρώτο λάδι. Ο ελαιοπολτός μεταφέρεται σε ένα δεύτερο ελαιοπιεστήριο όπου εκεί η πίεση συμβαίνει με ανερχόμενο κύλινδρο, από το οποίο εξάγεται το δεύτερο λάδι. Τέλος γίνεται μια τρίτη έκθλιψη, από

την οποία συγκεντρώνονται σε λεκάνες τα υπολείμματα του ελαιόκαρπου (πυρήνα). Από τις λεκάνες η πυρήνα διοχετεύεται σε λέβητες όπου αναδύεται και θερμαίνεται έως τους 80-90 C.

Στο στάδιο αυτό, με την βοήθεια ισχυρών υδραυλικών πιεστηρίων βγαίνει και άλλο λάδι από τους ελαιοπλάκουντες (πυρήνα), το οποίο καθορίζεται από τις μούργες, (αυτόματος διαχωρισμός) μέσα σε δεξαμενές (λίμπες-υπολήνεα) και στην συνέχεια σε ταχύστροφους φυγοκεντρικούς ελαιοδιαχωριστήρες. Επίσης συγκεντρώνονται σε δεξαμενές οι μούργες και τα νερά του πλυσίματος των ελιών. Αυτά αφού παραμείνουν στις δεξαμενές για περίπου 20 μέρες περνούν από φυγοκεντρικό διαχωριστήρα και δίνουν πυρηνέλαια που είναι κατάλληλα για την παρασκευή σαπουνιών. Τα στερεά υπολείμματα αποξηραίνονται και χρησιμοποιούνται ως λιπάσματα, ως νομή ζώων ή ως καύσιμη ύλη. Στην τελευταία αυτή περίπτωση συσπειρώνονται με πίσσα σε κύβους σε θερμοκρασία 70 C.

Αν κριθεί η μέση απόδοση από 100 κιλά ελιών, εξάγονται από αυτές 15-25 κιλά λάδι, 35-50 κιλά ελαιοπυρήνα και 35-50 κιλά υπολείμματα. Κάθε ελαιόδεντρο ανάλογα με το μέγεθος του και την χρονιά μπορεί να δώσει από 1 μέχρι και 150 κιλά λάδι το χρόνο. Ένα καλά φροντισμένο καρποφόρο δέντρο αποδίδουν συνήθως από 8-10 κιλά λάδι το χρόνο. Η απόδοση του καρπού σε λάδι εξαρτάται από την ποικιλία, το ποσοστό της καρποφορίας που έχουν τα δέντρα αλλά και την κατάσταση της ωριμότητας του καρπού κατά την περίοδο της συγκομιδής. Έτσι ένα κιλό λάδι μπορεί να παραχθεί από 3-7 κιλά ελιές.

Προτού αναφέρουμε τα τελικά προϊόντα της ελαιουργικής θα παραθέσουμε τις κατηγορίες ελαιολάδου.

- Το παρθένο ελαιόλαδο, που ονομάζεται το λάδι που εξάγεται από τις ελιές με τις παραπάνω μεθόδους που παράγουν ένα απολύτως φυσικό προϊόν που διατηρεί

στην γεύση του όλα τα βιολογικά χαρακτηριστικά της ελιάς. Το παρθένο ελαιόλαδο αποτελείται από τρία αναγνωρισμένα επίπεδα ποιότητας. Πρώτο στην κατηγορία είναι το Έξτρα ελαιόλαδο με τα καλύτερα γευστικά χαρακτηριστικά και με επίπεδο οξύτητας που δεν ξεπερνά το 1%. Ακολουθεί το Μέτριο ελαιόλαδο με καλή γεύση και επίπεδα οξύτητας που δεν ξεπερνούν το 3,3% και τέλος το Δυνατό ελαιόλαδο που είναι ανεπαρκής σε γεύση ή περιέχει επίπεδα οξύτητας άνω του 3,3%.

- Το ραφινρισμένο ελαιόλαδο το οποίο λαμβάνεται από το ραφινάρισμα παρθένου ελαιόλαδου του οποίου η γεύση ή και τα επίπεδα οξύτητας το καθιστούν μη ικανοποιητικό για άμεση κατανάλωση. Αυτό είναι ένα υγιεινό και απολύτως αποδεκτό διατροφικό προϊόν χωρίς όμως την γεύση του παρθένου ελαιόλαδου. Τέλος έχουμε το ελαιόλαδο το οποίο παρασκευάζεται αναμειγνύοντας το ραφινρισμένο και το παρθένο ελαιόλαδο. Είναι ένα τυποποιημένο προϊόν στην αγορά και οι ιδιότητες του βρίσκονται κάπου ανάμεσα σε αυτές των δύο προηγούμενων κατηγοριών.

Τα τελικά προϊόντα που προέρχονται από την παραγωγική γραμμή της ελαιουργικής είναι τα εξής:

- Το Extra παρθένο ελαιόλαδο «ΣΠΙΤΙΚΟ» σε συσκευασίες,

- γυάλινης φιάλης 1 LT, 750 ML, 500 ML, 250 ML.

- πλαστικής φιάλης 1 2

- λευκοσιδηρού δοχείου 5 LT, 4 LT, 3 LT, U.S.GALLON.

- Το Extra παρθένο ελαιόλαδο «EXTROLIO» το οποίο εξάγεται σε όλο τον κόσμο σε συσκευασίες,

- γυάλινης φιάλης 1 LT, 750 ML, 500 ML, 250 ML.

- Το Extra παρθένο ελαιόλαδο «ISTION» το οποίο εξάγεται στην Ιαπωνία, σε γυάλινη φιάλη των 500 ML.

- Τα αγνά ελαιόλαδα «ΑΛΚΗ» και «ΛΙΟΤΡΙΒΙ» που το πρώτο από τα δύο χρησιμοποιείται για εξαγωγή. Αυτά παρασκευάζονται σε συσκευασίες των:

- 1 LT, 2 LT , πλαστικής φιάλης για το «ΛΙΟΤΡΙΒΙ» και 1 LT, πλαστικής επίσης φιάλης για το «ΑΛΚΗ».

- 5 LT , λευκοσιδηρού δοχείου για το «ΛΙΟΤΡΙΒΙ» και αντίστοιχα 5 LT, και 4 LT, για το «ΑΛΚΗ».

- Τις ελιές LINDA, AMBROSIA οι οποίες παρέχονται σε μεγάλη ποικιλία συσκευασιών εξαιτίας και της ποικιλίας των ίδιων των ελιών οι οποίες είναι Καλαμών, Πράσινες, Ξανθοκόκκινες και Μαύρες.

- Το φυτικό μαγειρικό προϊόν «ΕΛΒΙΝΗ» σε συσκευασίες,

- λευκοσίδηρου δοχείου 16 kr.

- πλαστικού ταπερ 800 gr.

- Τις φυτικές μαργαρίνες

- PRIMA σε ράβδους των 400 gr με δοσομετρητή.

- PRIMA SOFT σε πλαστικά κύπελα των 250 gr.

- PRIMA LIGHT σε πλαστικά κύπελα των 250 gr.

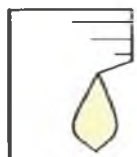
Επιπλέον προϊόντα που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή άλλων, είναι το ξύλο της ελιάς, το οποίο χρησιμοποιείται ως πρώτη ύλη για την κατασκευή επίπλων και ξυλόγλυπτων, καθώς επίσης τα φύλλα και τα κλαδιά της. Τα φύλλα της ελιάς που αφαιρούνται από τον καρπό στο ελαιουργείο χρησιμοποιούνται σαν πρώτη ύλη για την παρασκευή λιπάσματος κατάλληλου για την λίπανση του ελαιώνα που προορίζεται για παραγωγή βιολογικού ελαιόλαδου.

Το φυσικό και ποιοτικός καλό παρθένο ελαιόλαδο αν διατηρηθεί στις ίδιες φυσικές συνθήκες που έχει όταν βρίσκεται μέσα στον υγιή καρπό διατηρείται αναλλοίωτος για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα. Το ελαιόλαδο υποβαθμίζεται όταν δέχεται την επίδραση του φωτός, του οξυγόνου και των υψηλών θερμοκρασιών. Για αυτό θα πρέπει να διατηρείται σε μεγάλες ανοξείδωτες δεξαμενές που βρίσκονται μέσα σε κατάλληλους στεγασμένους χώρους ώστε να προστατεύονται από υψηλές θερμοκρασίες. Στις δεξαμενές αυτές παραμένει κάποιο χρονικό διάστημα για να αυτοκαθαριστεί και να διαυγάσει με φυσική καθίζηση. Η διακίνηση του ελαιόλαδου στο λιανικό εμπόριο και η διατήρηση στα σπίτια των καταναλωτών πρέπει με μέσα όπως γυάλινες φιάλες με σκοτεινό χρώμα ή μεταλλικά δοχεία για να αποτρέπουν την εισχώρηση του φωτός και του αέρα.

Σαν οικονομική μονάδα η Ελαιουργική της Ελευσίνας σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας πραγματοποιεί κάποιες δραστηριότητες. Υπάρχουν λειτουργίες εμπορικές όπως ονομάζονται τις οποίες και θα παραθέσουμε για να εντοπίσουμε τυχών διαφοροποιήσεις από την λειτουργία-σκοπούς του συνεταιρισμού μας από μια άλλη εμπορική επιχείρηση. Οι λειτουργίες εμπορίας είναι οι ακόλουθες: Α) Η συγκέντρωση, δηλαδή η μεταφορά των προϊόντων από τον τόπο παραγωγής στα κεντρικά σημεία παραγωγής, από τους ελαιώνες στο εργοστάσιο της Ελαιουργικής. Β) Η τυποποίηση, δηλαδή ο διαχωρισμός των προϊόντων σε ποιότητες και η ανάλογη τιμολόγηση τους. Γ) Η συσκευασία, δηλαδή η τοποθέτηση των προϊόντων σε ειδικά υλικά για την προστασία τους και την αποτελεσματική διακίνηση τους. Δ) Η ταυτοποίηση, δηλαδή ο προσδιορισμός της ταυτότητας των προϊόντων με την βοήθεια των εμπορικών σημάτων. Για την ελαιουργική είναι το ακόλουθο στο οποίο πλησίον του αναγράφεται και η λέξη

ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΑ

Ε) Η μεταποίηση, δηλαδή η επεξεργασία των νωπών προϊόντων σε άλλες μορφές (η μετατροπή της ελιάς σε λάδι, μινέρβα). Ζ) Η αποθήκευση, δηλαδή η διατήρηση των προϊόντων σε ειδικούς χώρους που έχουν ορισμένες συνθήκες υγρασίας, θερμοκρασίας, αερισμού ώστε να προωθηθούν στην αγορά. Η) Οι μεταφορές, δηλαδή η διακίνηση των προϊόντων από τα κέντρα παραγωγής στα κέντρα κατανάλωσης. Θ) Η πληροφόρηση και έρευνα αγοράς, δηλαδή η συγκέντρωση επεξεργασία και διάδοση στοιχείων που είναι χρήσιμα για τους φορείς της εμπορίας στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων διάθεσης των προϊόντων τους, όπως για παράδειγμα τα εισοδήματα και οι προτιμήσεις των καταναλωτών. Ι) Η διαφήμιση, δηλαδή η πληρωμένη μαζική ενημέρωση των καταναλωτών για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προϊόντος για να πεισθούν να το αγοράσουν. Στο αντικείμενο διαφήμιση ο συνεταιρισμός επειδή δημιουργείται από παραγωγούς που οι ίδιοι καταναλώνουν τα παραγόμενα προϊόντα δεν λαμβάνει μέρος ως λειτουργία του συνεταιρισμού. Σε έναν συνεταιρισμό όμως αναπτυγμένο που εξαπλώνεται και μάχεται τα ανταγωνιστικά προϊόντα άλλων εμπορικών επιχειρήσεων όπως είναι η ελαιουργική χρειάζεται η διαφημιστική στήριξη η οποία όμως και πάλι δεν συμβαίνει με γιγάντια μέσα και τεράστιο όγκο προβολών όπως συμβαίνει στις αντίστοιχες εμπορικές επιχειρήσεις. Κ) Η πώληση, δηλαδή η διάθεση ενός προϊόντος από τον κάτοχο του σε άλλους, με αντάλλαγμα το χρήμα ή άλλα αγαθά. Σε αυτό το σημείο διακρίνουμε την έντονη διαφορά του συνεταιρισμού με τις άλλες εμπορικές επιχειρήσεις. Ο σκοπός του συνεταιρισμού δεν είναι κερδοσκοπικός και όπως αναφέραμε απαρτίζεται από παραγωγούς-καταναλωτές οι οποίοι προάγουν τα ατομικά συμφέροντα τους μέσα από

την συλλογική προσπάθεια επιβίωσης ενάντια στα καταναλωτικά πρότυπα. Λ) Η τιμολόγηση, δηλαδή ο καθορισμός τιμών στα προϊόντα για να διευκολυνθεί η ανταλλαγή ή η μεταβίβαση τους από τους πωλητές στους αγοραστές. Το ίδιο που ισχύει για την πώληση ισχύει και για την τιμολόγηση. Η τιμολόγηση στον συνεταιρισμό συμβαίνει μόνο όταν αυτός επεκταθεί σε καταναλωτές πέρα των μελών του που ακόμα και τότε η διάθεση των προϊόντων γίνεται πολύ κοντά στο κόστος παραγωγής.

Στην σύγχρονη καπιταλιστική εποχή προπορεύεται η εμπορία και έπειτα η παραγωγή των αγροτικών προϊόντων γεγονός που οξύνει τον ανταγωνισμό και εξασφαλίζει ευκολότερα υψηλότερα και ασφαλέστερα εισοδήματα όσο παράδοξο και αν φαίνεται. Προκειμένου να παραχθούν κάποια αγροτικά προϊόντα σε μια περιοχή θα πρέπει πρώτα να έρθει η εμπορία μέσω μια έρευνας αγοράς που θα διαπιστώσει ποια είδη καλλιεργειών, ποιες ποικιλίες προϊόντων ζητούνται και σε ποιες ποιότητες και ποσότητες και στην συνέχεια να διαβιβαστεί η πληροφόρηση αυτή στους παραγωγούς για να εξασφαλίσουν βέβαιη και σε υψηλότερες τιμές διάθεση των προϊόντων τους με συνέπεια την αύξηση των εισοδημάτων τους. Σε όλη αυτή την νοοτροπία δεν χωράει ο συνεταιρισμός και αυτός είναι ένας σημαντικός λόγος που οι σημερινοί συνεταιρισμοί αδυνατούν να επιβιώσουν στις πτυχές του «εμποροκόσμου».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Το Ελληνικό κράτος στάθηκε δίπλα στους συνεταιρισμούς με την εισαγωγή και νομοθέτηση κανόνων σχετικούς με την λειτουργία των συνεταιρισμών. Στο άρθρο 12 του Συντάγματος όπως αυτό αναθεωρήθηκε με το ψήφισμα της 6^{ης} Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων αναγράφεται:

1 Οι Έλληνες έχουν δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.

2 Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδης διάταξης του καταστατικού του παρά μόνο με δικαστική απόφαση.

3 Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο.

4 Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξη τους.

5 Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφελείας, ή δημοσίου ενδιαφέροντος, ή κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων, ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν.

Παρατηρούμε πως το κράτος μέσω του Συντάγματος προστατεύει την ύπαρξη των συνεταιρισμών και δεν παραγκωνίζει την λειτουργία του. Η πραγματική διάσταση όμως διαφέρει.

Ζούμε σε μια παγκόσμια οικονομία που χαρακτηρίζεται από το ελεύθερο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών αλλά και από ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων. Επιτόκια, συναλλάγματα, τιμές μετοχών διαφόρων χωρών σχετίζονται με τις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές. Ζούμε σε ένα παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα που το χρηματιστικό κεφάλαιο είναι ελεύθερο να πηγαίνει προς καλύτερες αποδόσεις γεγονός που οδήγησε γρήγορα σε μεγέθυνση των παγκόσμιων χρηματοπιστωτικών αγορών. Το αποτέλεσμα είναι ένα γιγαντιαίο σύστημα κυκλοφορίας που ρουφά κεφάλαιο μέσα στις χρηματοπιστωτικές αγορές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του κέντρου και τα διοχετεύει στην περιφέρεια είτε απευθείας με την μορφή πιστώσεων-επενδύσεων χαρτοφυλακίου, είτε έμμεσα μέσω των πολυεθνικών εταιρειών, οι οποίες αντιπροσωπεύουν την κορυφή της καπιταλιστικής βιομηχανίας.

Έτσι οι συνεταιρισμοί είναι δύσκολο να υπάρξουν μέσα σε μια καπιταλιστική κοινωνία.

Αυτή είναι η σχέση από την οποία πηγάζει η σχέση του κράτους με τον συνεταιρισμό, είναι η σχέση του καπιταλισμού με την δημοκρατία.

Η σχέση του καπιταλισμού* και της δημοκρατίας* είναι στην καλύτερη περίπτωση δυσδιάκριτη, διότι υπακούουν σε διαφορετικές αρχές. Τα διακυβευόμενα είναι διαφορετικά. Στον καπιταλισμό το θέμα είναι ο πλούτος, στην δημοκρατία η πολιτική εξουσία. Τα κριτήρια μέσω των οποίων μετρούνται τα συμφέροντα είναι επίσης διαφορετικά. Στον καπιταλισμό η μονάδα υπολογισμού είναι το χρήμα, στην δημοκρατία είναι η ψήφος των πολιτών. Τα συμφέροντα που υποτίθεται ότι υπηρετούνται είναι και αυτά διαφορετικά. Στον καπιταλισμό είναι τα ιδιωτικά συμφέροντα, στην δημοκρατία είναι το δημόσιο ενδιαφέρον.

Παρά τις τεράστιες διαφορές που αναφέρθηκαν η πραγματική διάσταση των πραγμάτων είναι πιο περίπλοκη. Υπάρχει μια διάχυτη πεποίθηση ότι ο καπιταλισμός

σχετίζεται κατά κάποιο τρόπο με την δημοκρατία στην πολιτική. Είναι ιστορικό γεγονός το ότι οι χώρες που αποτελούν το κέντρο του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος είναι δημοκρατικές, αλλά δεν ισχύει για τις καπιταλιστικές χώρες που βρίσκονται στην περιφέρεια. Στην πραγματικότητα πολλοί διακηρύσσουν ότι χρειάζεται κάποια μορφή δικτατορίας για να υπάρξει πρόοδος στην οικονομική ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη απαιτεί την συσσώρευση του κεφαλαίου και αυτό με την σειρά του απαιτεί χαμηλούς μισθούς και υψηλούς ρυθμούς αποταμίευσης. Αυτό επιτυγχάνεται πιο εύκολα κάτω από μια αυταρχική κυβέρνηση που είναι σε θέση να επιβάλλει τη θέληση της στους ανθρώπους παρά κάτω από μια δημοκρατική κυβέρνηση που ανταποκρίνεται στις επιθυμίες του εκλογικού σώματος.

Όπως παραπάνω αναφέρθηκε εξαιτίας του γεγονότος ότι όλοι αναζητούν και γέρνουν υπέρ του χρηματιστηριακού κεφαλαίου και συχνά αναφέρεται ότι οι πολυεθνικές εταιρείες και οι διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές έχουν κατά κάποιο τρόπο αντικαταστήσει ή καταπατήσει την κυριαρχία του κράτους. Τα κράτη παραμένουν κυρίαρχα ασκούν νόμιμες εξουσίες που ούτε τα άτομα ούτε οι εταιρείες μπορούν να κατέχουν. Αν και οι κυβερνήσεις έχουν την εξουσία να παρεμβαίνουν στην οικονομία υπόκεινται σε πολύ μεγάλο βαθμό στις δυνάμεις του παγκόσμιου ανταγωνισμού. Εάν μια κυβέρνηση επιβάλλει συνθήκες που δεν είναι ευνοϊκές για το κεφάλαιο, το κεφάλαιο θα προσπαθήσει να δραπετεύσει. Αντίστροφα, εάν μια κυβέρνηση κρατάει σε χαμηλά επίπεδα τους μισθούς και παρέχει κίνητρα ευνοϊκά για τις επιχειρήσεις μπορεί να ενθαρρύνει τη συσσώρευση του κεφαλαίου. Έτσι το παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα αποτελείται από πολλά κυρίαρχα κράτη, το καθένα από τα οποία εφαρμόζει τη δική του πολιτική, αλλά υπόκειται στον διεθνή ανταγωνισμό όχι μόνο ως προς το εμπόριο αλλά και ως προς το κεφάλαιο.

Ισχυρίζεται ότι ο συνεταιρισμός συνδέεται με το κράτος* και τον συνδικαλισμό*. Η σύνδεση των τριών αυτών θεσμών έγκειται στην επιδίωξη κοινών στόχων, στόχων που αφορούν την βελτίωση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής θέσης των ανθρώπων-μελών τους. Σαν θεσμοί όμως είναι εντελώς διαφορετικοί. Ο συνδικαλισμός έχει την έννοια του επαγγελματικού σωματείου, δεν είναι οικονομική μονάδα και δεν πραγματοποιεί οικονομικές δραστηριότητες. Το έργο του διεκπεραιώνεται μέσω διαπραγματεύσεων και κινητοποιήσεων. Το κράτος είναι ένα σύνολο ποικίλων κρατικών οργανισμών, δημόσιων υπηρεσιών που το έργο τους περιορίζεται στην άσκηση της πολιτικής. Αυτή η τελευταία πρόταση είναι σχετική διότι παρατηρούμε πολλές φορές την παρεμβατική λειτουργία του κράτους η οποία δεν είναι και τόσο επιθυμητή. Ένα παράδειγμα – γεγονός είναι η κατάσταση που βρίσκονταν οι συνεταιρισμοί πριν και μετά την επέμβαση του κράτους σε ζητήματα που τους αφορούν. Πριν το 1982 το κράτος δεν επέμβαινε στην πορεία των συνεταιρισμών και η δράση τους στηρίζεται στις οικονομικές ενέργειες των ίδιων των μελών. Στη συνέχεια ο κρατικός παρεμβατισμός κάνει την εμφάνιση του στα Ελληνικά αγροτικά θέματα λαμβάνοντας μέτρα που αρκετοί θα χαρακτήριζαν ριζοσπαστικά. Ο ρόλος της αγροτικής πολιτικής στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών είναι ιδιόμορφος μιας και παρά την ολοφάνερη κρατική εποπτεία των συνεταιριστικών οργανώσεων η οικονομικοπολιτική τους εξάρτηση από το κράτος είναι ακόμη και στις μέρες μας η αιτία του οικονομικού μαρασμού των συνεταιρισμών.

Η θέση των συνεταιρισμών βρίσκεται σε χαμηλό επίπεδο έκφρασης και δράσης στην εμπορευματική αγορά της χώρας μας γιατί έχουν να αντιμετωπίσουν ένα αδυσώπητο μονισμό από τη μεριά της πολιτικής σκέψης των κυβερνώντων, που χρησιμοποιεί τους συνεταιρισμούς σαν μέσω προπαγάνδας και από την άλλη είναι αντιμέτωποι με ένα ανελέητο ανταγωνισμό από τους ιδιώτες συσσωρευτές του κεφαλαίου με αποτέλεσμα

την απομόνωση και τελικά την εξαφάνιση της προοδευτικής σφαίρας κίνησης των νημάτων για ομαδική επιτέλεση και συντέλεση αγαθού σκοπού.

ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ

* **Δημοκρατία:** Σύνθετη λέξη από το δήμος (λαός) και κράτος(εξουσία, κυβέρνηση). Σημαίνει το πολιτειακό σύστημα που κύριο χαρακτηριστικό του θεωρείται η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Η αρχή αυτή συνεπάγεται τη διακυβέρνηση ορισμένης ανεξάρτητης χώρας, είτε απευθείας από τον λαό, είτε με αντιπροσώπους που εκλέγονται ελεύθερα από αυτόν και είναι υπεύθυνοι απέναντι του. Συστατικά στοιχεία της δημοκρατίας θεωρήθηκαν η κυριαρχική εξουσία του λαού, ως συνόλου, ή λαϊκή θέληση, ως πηγή εξουσίας, ή αναγνώριση σε όλους ενός τρόπου ζωής που βασίζεται στην ελευθερία και την ισότητα των ανθρώπων.

* **Καπιταλισμός ή κεφαλαιοκρατία:** Όρος που έχει λάβει ποικίλες σημασίες και στον οποίο αποδίδονται διάφοροι ορισμοί με οικονομικό, νομικό, κοινωνιολογικό, πολιτικό, ιστορικό, και ιδεολογικό χαρακτήρα. Στην παρούσα φάση θα αναφερθούμε στον οικονομικό ορισμό της έννοιας του καπιταλισμού διότι αυτός ο όρος προσεγγίζεται περισσότερο και σχετίζεται με την συγκεκριμένη εργασία.

Στην *οικονομική επιστήμη* ως καπιταλισμός νοείται ένα σύστημα παραγωγής και ανταλλαγής που χαρακτηρίζεται από την οικονομία της ελεύθερης επιχείρησης ή της αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό του συστήματος οι παραγωγικές δυνάμεις ανήκουν στα άτομα, τα οποία μέσω της εκμετάλλευσής τους επιδιώκουν το ατομικό κέρδος. Όταν οι επιχειρήσεις είναι πολλές και μικρού μεγέθους, ο καπιταλισμός επιτρέπει σε γενικές γραμμές μια αγορά ελεύθερου ανταγωνισμού. Αντίθετα όταν οι επιχειρήσεις είναι σχετικά λίγες και μεγάλες υπάρχει καθεστώς μονοπωλιακού καπιταλισμού στον οποίο η επικράτηση των μεγάλων παραγωγικών μονάδων επιφέρει την προοδευτική μεταβολή του ανταγωνιστικού τύπου και την δημιουργία καταστάσεων μονοπωλίου ή ολιγοπωλίου. Η έννοια του καπιταλισμού ταυτίζεται με αυτή του φιλελευθερισμού αν τονιστούν τα χαρακτηριστικά της οικονομίας της αγοράς ή της επιχειρηματικής δραστηριότητας που δεν υπόκεινται στην παρέμβαση του κράτους. Συχνά ο όρος καπιταλισμός χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει εκείνο το οικονομικό

σύστημα στο οποίο το κεφάλαιο λειτουργεί ως κύριος συντελεστής της παραγωγής και κατέχει σημαντικότερη θέση σε σχέση με τις παραγωγικές δυνάμεις της εργασίας και των μέσων παραγωγής. Όταν χρησιμοποιείται με την έννοια αυτή ο όρος καπιταλισμός χαρακτηρίζει έναν εξαιρετικά βιομηχανοποιημένο τύπο παραγωγικής δραστηριότητας στον οποίο παρουσιάζεται συσσώρευση κεφαλαίων και επανεπένδυση τους στην παραγωγική διαδικασία με την παράλληλη δημιουργία μιας σειράς εγκαταστάσεων υποβοηθητικών στην παραγωγή. Ο τύπος αυτός διαφέρει από τον τύπο της προ καπιταλιστικής ή καθυστερημένης οργάνωσης όπου η κατοχή κεφαλαιουχικών αγαθών ήταν ποιοτικά και ποσοτικά περιορισμένη. Μεταγενέστεροι ορισμοί που διατυπώθηκαν από την οικονομική ορολογία συχνά σε συνδυασμό με αυτούς που προαναφέρθηκαν υπογραμμίζουν μια σειρά χαρακτηριστικών στοιχείων: την ανάπτυξη της τεχνικής, τη σημασία της χρήσης του χρήματος και της τραπεζικής πίστης, τον ρόλο του επιχειρηματία και την επιδίωξη του ατομικού κέρδους, την άνιση κατανομή του κοινωνικού εισοδήματος, την έντονη κεφαλαιοκρατική συσσώρευση που επακολουθεί, την οργάνωση των αγορών, την καταστροφή της βιοτεχνίας ως τυπικής μορφής της οικονομίας, την επικράτηση των μεγάλων βιομηχανικών επιχειρήσεων, την οργάνωση της τυπικά ελεύθερης βιομηχανίας κ.α.

* **Κράτος:** Η λέξη γενικά δηλώνει δύναμη. Σημαίνει πολιτική εξουσία, κυριαρχία, κυβέρνηση, διοίκηση, αρχές. Σύμφωνα με τον επίσημο όρο κράτος είναι «Λαός εγκατεστημένος μόνιμα σε ορισμένη χώρα και οργανωμένος σε νομικό πρόσωπο που ασκεί πολιτική εξουσία». Είναι η μορφή διακυβέρνησης της πολιτείας. Για την ύπαρξη του κράτους απαιτούνται τρία στοιχεία: ο λαός, η χώρα με την έννοια της εδαφικής έκτασης στην οποία ασκείται εξουσία και η κρατική εξουσία. Ως πολιτικός όρος το κράτος σημαίνει τον καταπιεστικό μηχανισμό μιας ορισμένης τάξης της κοινωνίας πάνω σε μια άλλη. Η μαρξιστική θεωρία διδάσκει ότι η διαμόρφωση του κράτους πραγματοποιήθηκε από τότε που η ανθρώπινη κοινωνία διαχωρίστηκε σε τάξεις οπότε άρχισε η εκμετάλλευση μιας τάξης από μια άλλη. Το σοσιαλιστικό κράτος αποσκοπεί στην κατάργηση του κράτους που θα γίνει όταν πάψει η εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο.

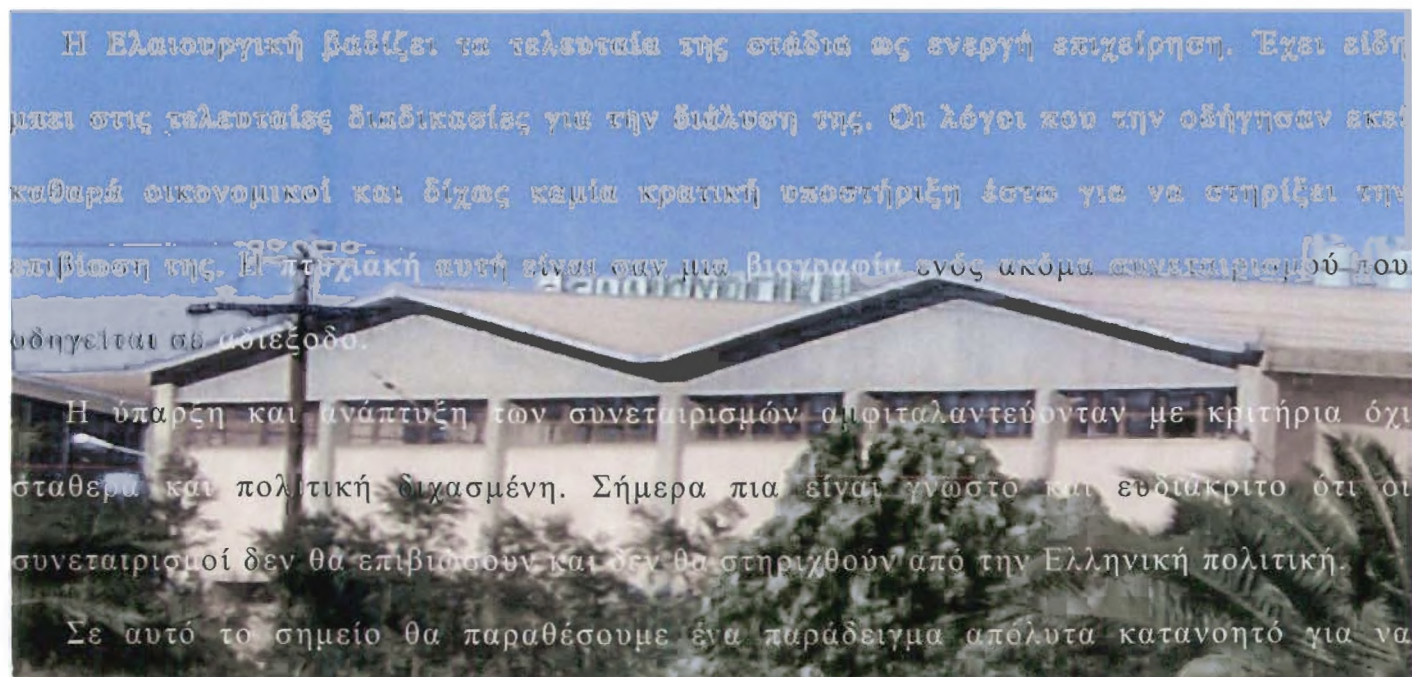
* **Συνδικαλισμός:** Έτσι ονομάζεται η κίνηση η οποία έχει σκοπό την συνένωση των ατόμων που ασκούν το ίδιο επάγγελμα και το ίδιο είδος εργασίας σε ειδικές οργανώσεις, τα συνδικάτα, για τη διεκδίκηση των οικονομικών κυρίων συμφερόντων του. Από νομική και συνταγματική άποψη το συνδικαλιστικό κίνημα προκάλεσε πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις. Στα παλιότερα Συντάγματα υπήρχαν μόνο διατάξεις που ρύθμιζαν το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι χωρίς να αναφέρονται ειδικά στη συνδικαλιστική ελευθερία. Σιγά σιγά άρχισε να αναγνωρίζεται η ελευθερία της συνδικαλιστικής

δράσης και η αναγνώριση αυτή επικυρώθηκε από διεθνή νομικά κείμενα. Το περιεχόμενο του συνδικαλιστικού δικαιώματος είναι πλατύ. Περιλαμβάνει την προστασία της συλλογικής δράσης των εργαζομένων κατά της εξουσίας των εργοδοτών ή του κράτους και την προστασία των ατόμων ως φορέων επαγγελματικών συμφερόντων και επιδιώξεων κατά των καταπιεστικών μέτρων που ασκούν πιθανά οι εργοδότες ή και τα ίδια τα συνδικάτα. Το κυριότερο περιεχόμενο του συνδικαλιστικού δικαιώματος είναι η ελευθερία συμμετοχής των εργαζομένων στα συνδικάτα. Όπου δεν υπάρχει ρητή διάταξη το συνδικαλιστικό δικαίωμα κατοχυρώνεται από τις διατάξεις περί ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και περί της προσωπικής ελευθερίας του ατόμου. Ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του συνδικαλισμού είναι η αναγνώριση του δικαιώματος απεργίας με την οποία η εργατική τάξη προσπαθεί να πραγματοποιήσει τους σκοπούς που επιδιώκει.

4.2 Η ΣΚΛΗΡΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα παρουσιάζουν τεράστια προβλήματα. Βρίσκονται συνεχώς αντιμέτωποι με την ιδιωτική πρωτοβουλία, διαπραγματεύονται την πραγματικότητα τους με τη θέληση κομματικών προσώπων που φαίνονται διαθέσιμα να καταστρώσουν σχέδια αποτελεσματικότητας ενώ στην πραγματικότητα μετατρέπονται σε κυνικό διευθυντήριο καθοδήγησης των απλών χωρικών που χειρίζονται αυτές τις σημαντικές και δυναμικές ομάδες παραγωγής και πώλησης. Έτσι η συμπεριφορά των συνεταιρισμών περιορίζεται μόνο στις δοξασίες για κάποια ιστορική πραγματικότητα απευθυνόμενη στους αδαείς τροφίμους της ιδέας πως όλα μπορεί να γίνουν εφικτά αρκεί μόνο να το αποζητά ο πολύ κόσμος. Όμως οι αφελείς αιρετοί ευκολόπιστοι όπως είναι αφήνουν τους διάφορους προστάτες του παραγωγού να κατατάξουν τα σκέλη των συνεταιρισμών προσφέροντας διάφορων ειδών υπηρεσίες από την παραγωγή ως την κατανάλωση για να φτάσουμε στο σημείο να έχουν σκαρφαλώσει πάνω στο δέντρο της συνεταιριστικής ιδέας ένα σωρό ιδεολογικές σφαίρες μεταπράτησης του πνευματικού

και παραγωγικού προϊόντος στοχεύοντας στην εκμετάλλευση και ιδιωτικοποίηση του χαρακτήρα των συνεταιρισμών. Ακόμα και αν υπάρχουν θιασώτες του συνεργατισμού στην αποχρωματοποίηση των θελήσεων, στον ενωτικό τύπο και ουσία που προβλέπουν στη δίωξη κάθε ασυνήθιστης ενέργειας στην καταδίωξη για την σύλληψη ενός προγράμματος ανθρωποπραγμάτωσης με την αυτενέργεια και τον αλληλοσεβασμό στην επιδίωξη να γίνει ο συνεταιρισμός πηγή μετουσίωσης του έργου και της εργασίας σε προϊόν ηθικής ανάλωσης και κατανάλωσης ποτέ σε βάρος της ποιότητας του αποτελέσματος ούτε της ποιότητας του ανύποπτου καταναλωτή υποχρεώνοντας τον σε μια επιφύλαξη απέναντι στο αγαθό του συνεταιριστικού μόχθου.

εξηγήσουμε με όσο πιο απλό τρόπο την λειτουργία και τον τρόπο σκέψης του εμπορικού κόσμου, μεταξύ της κίνησης στην αγορά ενός συνεταιρισμού παραγωγής γάλατος, Ασπρό και σε μια αντίστοιχη βιομηχανική παραγωγική μονάδα, την Έβγα. Αρχικά συσπειρώνεται ένας σεβαστός αριθμός κτηνοτρόφων οι οποίοι διοχετεύουν το γάλα της παραγωγής τους στον συνεταιρισμό με αντίτιμο Χ. Από την άλλη πλευρά παρουσιάζεται η βιομηχανική μονάδα Έβγα η οποία προσελκύει τους κτηνοτρόφους προσφέροντας τους διπλάσιο αντίτιμο για να αγοράσουν το γάλα που διοχετεύουν στον συνεταιρισμό. Με

αυτό τον τρόπο οι κτηνοτρόφοι απομακρύνονται από τον συνεταιρισμό διότι τους συμφέρει οικονομικώς η προσφορά της βιομηχανίας Έβγα. Αυτό έχει ως συνέπεια το κλείσιμο του συνεταιρισμού. Σε ακριβώς αυτό το σημείο παρεμβαίνει για δεύτερη φορά η βιομηχανική μονάδα πλήττοντας όμως τους κτηνοτρόφους προσφέροντας τους το ½ του αντιτίμου που τους πρόσφερε αρχικά ο συνεταιρισμός, αφού πια η βιομηχανία Έβγα αποτελεί μονοπώλιο και οι κτηνοτρόφοι δεν έχουν άλλη εναλλακτική λύση. Το παράδειγμα είναι πραγματικό και αντιπροσωπευτικό πολλών συνεταιρισμών που τελικά δεν μπορούν να επιβιώσουν χωρίς να τους παρέχει το κράτος προστασία. Στην συγκεκριμένη περίπτωση αν το κράτος δεν στρεφόταν υπέρ του κεφαλαίου θα προστάτευε τον συνεταιρισμό διασφαλίζοντας ένα κατώτερο-ανώτερο ποσό προσφοράς του γάλατος.

Η Ελαιουργική φαίνεται να ακολουθεί την ίδια μοίρα με τον συνεταιρισμό του παραπάνω παραδείγματος αφού στα πλαίσια της δημιουργίας της πτυχιακής μας εργασίας ακολουθούσε βήματα προς την λύση και εκκαθάριση της με γοργούς ρυθμούς.

Παρά τα όσα προσφέρουν οι συνεταιρισμοί στην εθνική οικονομία και το αγροτικό χώρο είναι αδύνατον να επιβιώσουν όχι μόνο εξαιτίας των παραπάνω λόγων αλλά και εξαιτίας ενός από των βασικότερων παραγόντων στήριξης των συνεταιρισμών, τον παράγοντα «άνθρωπο». Άνθρωποι που είναι ανίκανοι να καταλάβουν σημαντικά πόστα στην ιεραρχία του κινήματος και να οδηγήσουν στον συνεταιρισμό σε μια πορεία όπως του αρμόζει δίχως να εγκλωβίζονται από προσωπικά οφέλη ή να παραβλέπουν το δίκαιο μπροστά στην οικονομική ατομική τους ευημερία. Σε αυτό το σημείο λαμβάνει χώρα το επαναλαμβανόμενο, κατά κόρον, ότι οι συνεταιρισμοί με τις εκάστοτε διαγραφές από την πολιτεία των συσσωρευμένων χρεών τους αποτελούν πληγή για την εθνική οικονομία, είναι αναληθές. Όσες φορές το κράτος επιχείρησε, για την εφαρμογή της αγροτικής του πολιτικής, να μην χρησιμοποιήσει τους συνεταιρισμούς βρέθηκε σε αδιέξοδο και

επέστρεφε πάλι σε αδιέξοδο. Το εκάστοτε τμήμα που κατέλαβε το κράτος υπήρξε δυσανάλογα μικρό για την ποιότητα και την ποσότητα της εξυπηρέτησης της αγροτικής πολιτικής ευθύνης του κράτους. Οι διαπραγματεύσεις με το κράτος υστερούσαν κάθε φορά. Το κράτος λοιπόν και όχι οι συνεταιρισμοί χρωστάει. Γιατί η ηγεσία του συνεταιριστικού κινήματος ποτέ δεν αποτίμησε εμπειριστατωμένα το χρέος αυτό, το κόστος των υπηρεσιών που προσέφερε προς το κράτος. Αυτό όμως δεν απαλλάσσει τους συνεταιρισμούς από τις ευθύνες τους για το δικό τους μερίδιο της κακοδιαχείρισης και κακοδιοίκησης.

Έτσι κάποιοι επιπλέον λόγοι που δεν πρόκοψαν και δεν προκόβουν μέχρι σήμερα οι συνεταιρισμοί είναι: Το γεγονός της παραποίησης της έννοιας και του σκοπού του, η εσφαλμένη πρόταξη της παροχής πίστωσης και όχι αγοράς μετρητής, η έλλειψη ενδιαφέροντος των μελών. Όλοι οι κλειστοί συνεταιρισμοί λόγω της ιδιότητας τους αυτής δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στους καταστατικούς τους σκοπούς διότι ενεργούσαν σαν χαλαρές οικονομικές μονάδες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1 ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η αγροτική πολιτική ασχολείται με τους σκοπούς, τα μέσα, τους φορείς και τα προγράμματα δράσης που εφαρμόζει το κράτος και οι κρατικοί φορείς σε θέματα που αφορούν τον τομέα της αγροτικής δραστηριότητας. Επίσης εξετάζεται η επέμβαση του κράτους και των κρατικών οργανισμών στην αγροτική πολιτική. Αγροτική πολιτική αποτελεί επίσης η αδιαφορία και η αδράνεια από μέρος του κράτους σε αγροτικά προβλήματα.

Η αγροτική πολιτική εφαρμόζεται για ποικίλους λόγους. Η αγροτική οικονομία έχει ζωτική σημασία για το κοινωνικό σύνολο, διότι προμηθεύει τα αναγκαία τρόφιμα για την συντήρηση του πληθυσμού και πρώτες ύλες που είναι αναγκαίες στον άνθρωπο. Για λόγους εθνικής επιβίωσης κάθε χώρα υποστηρίζει την αγροτική οικονομία. Ο αγροτικός τομέας αναπτύσσεται με βραδύτερο ρυθμό σε σχέση με τους άλλους τομείς και παρουσιάζει σοβαρές μεταβολές εξαιτίας της άμεσης εξάρτησης της με το έδαφος, τις κλιματολογικές συνθήκες και έτσι υπόκειται σε υψηλό βαθμό αβεβαιότητας και αστάθειας. Αυτό αποδείχτηκε και φέτος με ένα περιστατικό που συνέβη στην Λακωνία που εδάφη ελαιώνων κάηκαν και έτσι για χρόνια δεν θα μπορέσουν να αναπαράγουν ελαιοκαρπούς τα κατακαμένα δέντρα. Σε τέτοιες περιπτώσεις απαιτείται η αρωγή και η επέμβαση του κράτους. Τα αγροτικά εισοδήματα θεωρούνται χαμηλά αλλά διακυμαίνονται πιο έντονα εξαιτίας του μηχανισμού λειτουργίας της αγοράς. Η προσαρμογή της δομής της αγροτικής παραγωγής στα σύγχρονα καταναλωτικά πρότυπα αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της αγροτικής πολιτικής. Η ελαστικότητα της προσφοράς της αγροτικής παραγωγής δημιουργεί αδιάθετα αποθέματα αγροτικών προϊόντων εξαιτίας της προηγμένης τεχνολογίας. Ορισμένοι συντελεστές παραγωγής της

αγροτικής οικονομίας όπως η εισαγωγή της τεχνολογίας, η διάδοση νέων ποικιλιών παρουσιάζουν μειωμένη κινητικότητα ή ποσοτική ασυμμετρία. Οι αγρότες από την άλλη ενδέχεται να μην διαθέτουν επαρκείς όρους για να αποκτήσουν την κατάλληλη τεχνολογία. Η προσαρμογή της δομής της αγροτικής παραγωγής στα σύγχρονα καταναλωτικά πρότυπα αποτελεί ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα της αγροτικής πολιτικής. Ένα παράδειγμα αυτού είναι η σχέση παραγωγής και ζήτησης, δηλαδή εάν η ζήτηση στραφεί στην παραγωγή μαλακού σιταριού, που χρησιμοποιείται στην ζαχαροπλαστική, αντί σκληρού, τότε θα υπάρξει προσαρμογή στις σιτοκαλλιέργειες. Τα αγροτικά προϊόντα είναι ευπαθή αλλά αναγκαία για την διατροφή του ανθρώπου και είναι απαραίτητη η προστασία τους καθώς η όσο το δυνατό άριστη κατάσταση τους. Ο αγροτικός τομέας ως οικονομική δραστηριότητα στο σύνολο της εθνικής οικονομίας επηρεάζει την δραστηριότητα των λοιπών τομέων μέσω πολλών λειτουργιών. Για παράδειγμα η μείωση του αγροτικού εισοδήματος προκαλεί μείωση της ζήτησης των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγουν οι άλλοι τομείς. Η μείωση αυτή επηρεάζει αρνητικά την απασχόληση και τα εισοδήματα των λοιπών τομέων. Τα αγροτικά εισοδήματα ασκούν επιδράσεις στα αστικά διότι οι δύο αυτοί τομείς αλληλεξαρτούνται. Η εξασφάλιση μέρους εθνικής ανεξαρτησίας προϋποθέτει σχετική αυτάρκεια σε αγροτικά προϊόντα. Εθνικοί λόγοι επιβάλλουν την ενίσχυση της ανεξαρτησίας αυτής ή την μείωση της εξάρτησης από το εξωτερικό, είναι αναγκαία η παρέμβαση του κράτους για την διατήρηση ισχυρής αγροτικής οικονομίας.

Συμπερασματικά από όλα τα παραπάνω η αγροτική πολιτική επιδιώκει να αυξήσει την ευημερία των αγροτών χωρίς να μειώσει την ευημερία των αστών, ή επιδιώκει να αυξήσει την ευημερία και των δύο αυτών τάξεων. Όπως είναι φυσικό η έννοια της αγροτικής πολιτικής προσδιορίζεται από τον ρόλο του κράτους ο οποίος ποικίλει. Διάφορες θεωρίες χαρακτηρίζουν με διαφορετικό τρόπο τον ρόλο του κράτους. Υπάρχει

η ατομιστική αντίληψη δηλαδή ότι ο ρόλος του κράτους είναι να εκφράζει τις ατομικές προτιμήσεις επομένως η συνάρτηση της κοινωνικής ευημερίας καθορίζεται από τις συναρτήσεις των επιμέρους ατομικών προτιμήσεων. Από την άλλη πλευρά κατά την μαρξιστική αντίληψη το κράτος είναι κατεξοχήν φορέας των συμφερόντων των καπιταλιστών για να εξυπηρετεί τις επιδιώξεις τους είτε ως κεντρική κρατική εξουσία είτε ως κρατικομονοπωλιακός μοχλός ή θεσμός. Όποια και αν είναι η αντίληψη για το κράτος η αγροτική πολιτική υπάρχει για να ενισχύσει την θέση των φτωχών αγροτών. Σκοπός της αγροτικής πολιτικής είναι η αποτελεσματικότερη δυνατή χρησιμοποίηση των συντελεστών παραγωγής και ως επακόλουθο την αύξηση της αγροτικής παραγωγικότητας και την συνέχεια επιθυμείται η επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης της αγροτικής πολιτικής καθώς επίσης και μια σταθερότητα που αφορά τις τιμές και τα εισοδήματα του αγροτικού τομέα. Αυτό βέβαια πρέπει να συμβεί με αποτελεσματικότερη αναδιανομή του εισοδήματος και του πλούτου διότι διαφορετικά δεν θα είχε και νόημα να εξασφαλιστεί με λίγα λόγια οικονομική δικαιοσύνη. Σημαντικό είναι να μειωθεί όσο το δυνατό περισσότερο η εξωτερική εξάρτηση είτε οικονομική είτε πολιτική ή τεχνολογική να υπάρχει ένα είδος αυτάρκειας. Εννοείται πως θα πρέπει να υπάρχει μέτρο διότι για παράδειγμα η εισαγωγή της τεχνολογίας από την στιγμή που δεν μπορεί να παραχθεί εγχωρίως είναι απαραίτητη η εισαγωγή της μιας και συμβάλλει στην εθνική ευημερία. Απαραίτητο είναι να βοηθήσει στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής, στην ποιοτική βελτίωση, την μείωση του κόστους, την επανόρθωση των ζημιών από θεομηνίες ή κοινωνικά γεγονότα, να προάγει τον άνθρωπο αγρότη.

Στην χώρα μας μέχρι το 1915 η αγροτική πίστη ήταν άγνωστη. Στις 6 Δεκεμβρίου 1914 υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ κράτους και της Εθνικής τράπεζας στην οποία η Εθνική τράπεζα ανέλαβε την άσκηση της αγροτικής πίστης μέσω των συνεταιρισμών. Πρόκειται για τον νόμο 602 «Περί συνεταιρισμών» ο οποίος διευκολύνει την διείσδυση

του μεγάλου τραπεζιτικού κεφαλαίου στην αγροτική οικονομία με την αλληλέγγυα εξασφάλιση μέσω των συνεταιρισμών, των πιστώσεων τους. Ύστερα από πολλές προσπάθειες των συνεταιριστικών οργανώσεων δημιουργήθηκε ειδικός οργανισμός άσκησης της αγροτικής πίστης η Αγροτική τράπεζα της Ελλάδος το 1929. Στο πέρασμα των ετών η αγροτική πίστη άλλαξε μορφή αφήνοντας την πατροπαράδοτη σταθερότητα στην θέση μοντέρνων τεχνολογικά αναπτυγμένων και ανταγωνιστικών κινήσεων. Ο αγρότης δίνει την θέση του στις πατροπαράδοτες οικογενειακές αγροτικές εκμεταλλεύσεις, αυτές γίνονται αγροτικές επιχειρήσεις με την σειρά τους συσπειρώνονται σε βιομηχανίες οι βιομηχανίες διογκώνονται αναπτύσσονται και καταλήγουν σε πολυεθνικές. Η θέση του αγρότη είναι σταθερή, απαραίτητη για την στήριξη όλων αυτών αλλά δυστυχώς με την μικρότερη αξία όσο αναφορά την αντιμετώπιση του. Έχουμε μετατροπή της γεωργίας σε συγχρονισμένη και συναγωνιστική και η αγροτική πίστη έχει να παίξει σημαντικό ρόλο. Η αγροτική πίστη πρέπει να βοηθήσει την αναδιάρθρωση της γεωργίας, το πέρασμα της στις σύγχρονες και συνεχώς εξελίξιμες μορφές άσκησης της. Σκοποί της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος είναι η οικονομική ενίσχυση των αγροτών και των Συνεταιρισμών με παροχή σε αυτούς δάνεια. Η προώθηση των συνεταιρισμών και η παροχή συμφερούσων τιμών και πιστώσεων για την απόκτηση αναγκαίων αγαθών. Η διευκόλυνση των συνεταιρισμών σε θέματα αποθήκευσης των προϊόντων τους και ότι αφορά την επεξεργασία και την συσκευασία αυτών. Χρήσιμο είναι η καθοδήγηση των αγροτών από γεωπόνους και η συνεργασία αυτών με τις υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας για την σωστότερη καλλιέργεια και μεταχείριση των κτημάτων τους καθώς και η γνώση της εξοικονόμησης και του πιο κερδοφόρου τρόπου καταθέσεων των χρημάτων τους στην Αγροτική τράπεζα. Βέβαια όλα αυτά συμβαίνουν μέσω της εξάρτησης της Αγροτικής τράπεζας από την τράπεζα της Ελλάδος και της Εθνικής τράπεζας αφού η ίδια δεν διαθέτει επαρκή

κεφάλαια και αυτό αποτελεί μελανό σημείο στην εξάρτηση των αγροτών. Και σε αυτό το σημείο αρχίζουν τα βάσανα. Η Αγροτική τράπεζα ακολουθεί την δανειακή πολιτική της Εθνικής τράπεζας χορηγεί βραχυπρόθεσμα δάνεια στους αγρότες με προθεσμία πληρωμής λίγων μηνών. Οι αγρότες δεν εξοφλούν στην προθεσμία τα δάνεια και αυτά επιβαρύνονται με τόκους υπερημερίας, αν για λόγους ανωτέρα βίας δεν εξοφλήσουν τα προηγούμενα δάνεια αποκλείονται από δανειοδοτήσεις της Αγροτικής τράπεζας. Επιπλέον όσο αναφορά τους συνεταιρισμούς η Αγροτική τράπεζα στην πραγματικότητα χρησιμοποίησε τους συνεταιρισμούς σαν όργανα άσκησης της αγροτικής πίστης και περιόρισε τον ρόλο τους σε γραφειοκρατικά όργανα διανομής και εξασφάλισης των δανείων της. Έτσι εμποδίζει την παραπέρα δράση τους μη έχοντας καμία εμπιστοσύνη προς αυτούς και επέρχεται ο τελευταίος παραγκωνισμός των συνεταιρισμών αναλαμβάνοντας η ίδια η Αγροτική τράπεζα τον ρόλο του πιστωτή απευθείας από τον αγρότη μέσω των υποκαταστημάτων και των πρακτορείων τους.

5.2 Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ-ΑΓΡΟΤΗ.

Η αρχή του εμπορίου πηγάζει από τον παραγωγό-αγρότη. Ο οποίος πρέπει να αντιμετωπίσει ένα μεγάλο συντελεστή δυσκολιών από την σπορά μέχρι την τελική πώληση των αγαθών του.

Μια ιδέα προβλημάτων που αντιμετωπίζει συνδέονται με την

προσπάθεια του να βελτιώσει την αποδοτικότητα της γεωργικής δραστηριότητας από

απόψεως ποσότητας του τελικού αποτελέσματος σε σχέση με τα υπάρχοντα μέσα παραγωγής. Τέτοιου είδους τεχνικά προβλήματα είναι η δημιουργία νέων ποικιλιών φυτών με υψηλότερες αποδόσεις, ανθεκτικότερα στις ασθένειες και τα έντομα. Η χημική καταπολέμηση των βιολογικών εχθρών, η μηχανοποίηση των καλλιεργητικών εργασιών, η χρήση βελτιωμένων μεθόδων αρδύσεως και λιπάνσεως, η χρήση της ηλεκτρικής – ηλιακής – αιολικής – πυρηνικής ενέργειας, η επέκταση των καλλιεργήσιμων εκτάσεων, συντήρηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών, η βελτίωση των έργων υποδομής. Όλα τα παραπάνω σχετίζονται με την ποιότητα και την ποσότητα των παραγόμενων αγαθών.

Άλλου είδους προβλήματα που αντιμετωπίζει είναι τα οικονομικά και αυτά εξαιτίας του γεγονότος ότι σχετίζονται άμεσα με τις ανάγκες του ανθρώπου που είναι σχεδόν απεριόριστες σε σχέση με το πλήθος των παραγόμενων αγαθών που είναι περιορισμένα σε ποσότητα για να τις καλύψουν όλες. Εκτός αυτού η γεωργία είναι τροφός όλων των άλλων κλάδων της οικονομίας. Η Ελληνική γεωργία αντιμετωπίζει προβλήματα όπως η σχετικά μικρή παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής που χρησιμοποιούνται στην γεωργία σε σχέση αυτούς που χρησιμοποιούνται στους άλλους κλάδους της οικονομίας όπως η βιομηχανία και το εμπόριο. Αυτό οφείλεται στο μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε σύγκριση με αυτό των βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων, τον βιολογικό και εποχικό χαρακτήρα της γεωργικής παραγωγής, στις χαμηλές τιμές των γεωργικών αγαθών, την γεωγραφική διασπορά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τη μόρφωση και την επαγγελματική κατάρτιση των παραγωγών.

Επιπλέον παρατηρούμε χαμηλότερα ατομικά εισοδήματα των γεωργών σε σύγκριση με αυτά των άλλων ομάδων πληθυσμού μιας χώρας. Επίσης σημαντικό είναι το γεγονός της αστάθειας των τιμών, της δημιουργίας αδιάθετων αποθεμάτων κάποιων γεωργικών αγαθών ή η έλλειψη άλλων και την αδυναμία των παραγωγών να ανταποκριθούν προς

τις ανάγκες της καταναλώσεως από άποψης ποιότητας, ποικιλίας και ρυθμού εφοδιασμού των αγορών. Αυτό οφείλεται στην ελαττωματική οργάνωση της παραγωγής και στην βραδύτητα της να προσαρμοστεί στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς. Εννοείται πως σε όλα τα παραπάνω εντάσσονται οι επικρατούσες κάθε φορά φυσικές συνθήκες παραγωγής, ο τρόπος ή ο χρόνος χρησιμοποίησης του κάθε μέσου παραγωγής, οι αποφάσεις και οι προτιμήσεις του παραγωγού στις καλλιέργειες που ευδοκιμούν.

Ο παραγωγός-αγρότης πουλάει τα αγαθά του με δύο τρόπους. Ο πρώτος είναι η απευθείας πώληση αυτών στους καταναλωτές όπως για παράδειγμα στις λαϊκές αγορές. Ο δεύτερος είναι η έμμεση πώληση στους καταναλωτές μέσω μεσαζόντων που προμηθεύουν εμπόρους και χονδρεμπόρους όπως τα αγαθά που βρίσκονται στα σούπερ μάρκετ. Ο καταναλωτής ανάλογα με το εισόδημα του (που στις μέρες μας όλα τα εισοδήματα διέπονται από ποσοστό μείωσης έστω και ελάχιστο), τον συμφέρει να αγοράζει τα ίδια αγαθά από τους εμπόρους-χονδρεμπόρους, οι οποίοι επειδή αγοράζουν πλήθος αγαθών σε όγκο ποσοτήτων να λαμβάνουν και σε χαμηλότερες τιμές που συνεπάγεται ότι τα πουλούν και σε χαμηλότερες τιμές. Σε αυτό το σημείο όμως επεμβαίνουν και οι εισαγωγές των αντίστοιχων αγαθών από το εξωτερικό για να καλύψουν ανάγκες που αδυνατούν οι εγχώριες και να ανταγωνιστούν και αρκετά από τα εγχώρια αγαθά σε ζητήματα τιμών και ποιότητας. Έτσι ο παραγωγός για να αντιμετωπίσει τα χτυπήματα του ελεύθερου ανταγωνισμού και του εμπορίου αναγκάζεται να πουλάει σε μικρότερες τιμές μειώνοντας σαν επακόλουθο συντελεστές που συμβάλουν στην ποιότητα των αγαθών ή προσπαθώντας να αυξήσουν την παραγωγή τους με τεχνητούς τρόπους που επίσης αδυνατούν την ποιότητα των παραγόμενων αγαθών. Πόσες φορές δεν έχουμε δει αγρότες να καταστρέφουν οι ίδιοι τα παραγόμενα αγαθά τους από αγανάκτηση για την κακή παραγωγή λόγω φυσικών συνθηκών, για τα

αδιάθετα αγαθά που τελικά αχρηστεύονται, για την μη συμφέρουσα διάθεση των αγαθών σε εξευτελιστικές τιμές, για την οικονομική πολιτική της κυβέρνησης, η οποία δεν προστατεύει στο καπιταλιστικό σύστημα τους αδυνάτους, αλλά ενισχύει την συρροή των κεφαλαίων και το ελεύθερο εμπόριο.

Οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους ανίσχυρους παραγωγούς οι οποίοι γίνονται αντικείμενο εκμετάλλευσης από τους εμπόρους. Οι συνεταιρισμοί εμποδίζουν την εκλεκτική αγορά και αγοράζουν όλες τις ποσότητες που παράγουν οι αγρότες και τα παραγόμενα αγαθά αμείβονται βάση της ποιότητας τους. Επίσης σημαντικότερο είναι ότι οι συνεταιρισμοί παρέχουν διαρκείς εκπαίδευση στους αγρότες-μέλη τους και προστατεύουν το περιβάλλον με ορθολογικότερη χρήση των φυσικών πόρων. Οι συνεταιρισμοί στον χώρο της αγοράς συμπιέζουν τα περιθώρια κέρδους σε λογικά επίπεδα και παρεμποδίζουν την εκμετάλλευση μονοπωλιακών συνθηκών. Η παρουσία ισχυρών συνεταιρισμών που επιτυγχάνουν χαμηλό διαχειριστικό κόστος επενεργεί ως οδηγός στη διαμόρφωση των τιμών με αποτέλεσμα να επιτυγχάνονται για τους παραγωγούς-καταναλωτές οι καλύτερες τιμές στις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς. Τέλος θα μπορούσαν αν και ξεκινούν από μικρό μέγεθος στα πλαίσια της δια συνεταιριστικής συνεργασίας να φτάσουν σε αναπτυγμένο επίπεδο και να ανταγωνιστούν μέχρι και πολυεθνικές συνήθως κάτι τέτοιο συμβαίνει με ασφαλιστικές, τραπεζικές οργανώσεις.

Βέβαια για να συμβούν αυτά με επιτυχία απαραίτητο είναι να υπάρχει συνεταιριστική συνείδηση από όλα τα μέλη των συνεταιρισμών πράγμα αδύνατο στις μέρες μας που κατακλύζονται από πνεύμα ζήλιας, ατομιστικότητας, συμφερόντων, πλεονεξίας. Απαραίτητο είναι να αναδεικνύονται οι ικανότητες των συνεταίρων μέσω ορθολογικής οργάνωσης και σωστού ελέγχου των πράξεων του συνεταιρισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η πορεία που διανύσαμε από την κατοχύρωση του θέματος της πτυχιακής μέχρι την τελική καταγραφή αυτής συμπεράναμε αχνά ίσως ακόμα την πλάνη που τελεύει πλήθος πολιτών και την ταχυδακτυλουργική δύναμη του κράτους και του «Ευρώ-κράτους».

«Σκοπός της παιδείας είναι η προαγωγή παραγωγικών αγελάδων, σκοπός της πολιτικής, η απόσπαση των πολιτών από τα δρώμενα, σκοπός της οικονομίας, η συμφέρουσα διατήρηση της ανεργίας για να κυμαίνονται οι μισθοί από χαμηλοί σε πολύ χαμηλοί και όλα αυτά μαρινάρονται σε ένα τηγάκι εξουσίας και χρήματος».

Ο άνθρωπος από την φύση του σε δύσκολες συνθήκες οργανώνεται και συσπειρώνεται ώστε να αντιμετωπίσει δυσκολίες, άδικα κοινωνικά ή πολιτικά συστήματα, εναντιώνεται σε ότι εμποδίζει την ανάπτυξη του. Ένα τέτοιο δημιούργημα του ανθρώπου ενάντια στον καπιταλισμό, τον κατακλυσμό των μικρομεσαίων από το κεφάλαιο ήταν και η δημιουργία των συνεταιρισμών. Σήμερα οι οικονομικό-πολιτικές καταστάσεις έχουν αλλάξει και οι συνεταιρισμοί με τις αρχικές προδιαγραφές δημιουργίας τους δεν μπορούν να ανταποκριθούν πλέον στον αρχικό σκοπό τους. Θα μεταλλαχθούν όμως αν όχι σε συνεταιρισμούς σε άλλους είδους συσπείρωση για την αντιμετώπιση του ελεύθερου εμπορίου και του ανταγωνισμού. Οι οικονομικά δυσχερείς θα βρουν έναν καινούριο τρόπο προσαρμοσμένο στα νέα δεδομένα να δώσουν την μάχη τους έναντι του κεφαλαίου και θα βρουν τρόπο να ενωθούν και να επιβιώσουν. Γιατί στην Ευρώπη των λαών δεν υπάρχει κανείς λόγος πολιτικοποίησης του παραγωγού-αγρότη. Καμιά κομματική μηχανή δεν θα είναι πια σε θέση να προστατεύσει την ηθική του αγωνιστή της γης και του προϊόντος.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Θα θέλαμε να κλείσουμε αυτήν την εργασία τονίζοντας δύο βασικά στοιχεία που στηρίχθηκε η πραγμάτωση της πτυχιακής μας.

Στο χρονικό διάστημα που ασχοληθήκαμε με την πτυχιακή οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι μας προσέφερε εκτός από εμπειρία και γνώσεις. Δραστηριοποιηθήκαμε στην εύρεση πληροφοριών, δυσκολευτήκαμε στην ολοκλήρωση της πτυχιακής διότι ενώ αρχικά την περίοδο επιλογής του θέματος της πτυχιακής μας εργασίας αρχές Ιανουαρίου, ο συνεταιρισμός της Ελαιουργικής λειτουργούσε, στην πορεία ακολούθησε διαδικασίες λύσης και εκκαθάρισης. Έτσι δεν μπορέσαμε να έχουμε πρόσβαση σε έγγραφο υλικό όπως το καταστατικό, ο ισολογισμός, και όσων εξελίχθηκαν στην πορεία της λύσης.

Αν και πραγματικά βρεθήκαμε προ εκπλήξεως με την λύση του συνεταιρισμού θα ήταν αχαριστία να αρνηθούμε την πολύτιμη βοήθεια που μας παρείχε ο κύριος Ντοβίνος τόσο σε στοιχεία που αφορούν την λειτουργία του συνεταιρισμού μέσω της συνέντευξης όσο και στην ξενάγηση στους χώρους του εργοστασίου ώρες που δεν λειτουργούσε.

Επιπλέον οφείλουμε ένα ευχαριστώ στους κυρίους Χρήστο και Αλέξη Τσοκάνη που μας παρείχαν τις πληροφορίες στο παράδειγμα της Ασπρό- Έβγα και σε επιμέρους στοιχεία που αφορούν τον καπιταλισμό, την δημοκρατία, τον συνεταιρισμό.

Η επιβίωση των συνεταιρισμών εξαρτάται τόσο από την κατανόηση της έννοιας της συνεταιριστικής ιδεολογίας, την σωστή κατάρτιση του συνεταιρισμού από ικανά στελέχη, την στήριξη του από το κράτος, την προστασία του από το ανεξέλεγκτο ανταγωνισμό και την οριοθέτηση των επεκτάσεων του κεφαλαίου. Αν οι συνεταιρισμοί πιστέψουν στον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα τους θα βαδίσουν προς τη νέα χιλιετία με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, όμως εάν δεν βοηθήσουν και οι πολιτικές-οικονομικές θεσμοθετήσεις σε ζητήματα προστασίας των συνεταιρισμών όλοι οι συνεταιρισμοί αργά ή γρήγορα θα ακολουθήσουν την πορεία της Ελαιουργικής της Ελευσίνας.

ΠΗΓΕΣ

1.ΒΙΒΛΙΑ

- Βαλεντιν Σ., (1983) , Οι πολυεθνικές εταιρείες, Β΄έκδ., Αθήνα, «Σύγχρονη εποχή».
- Δασκάλου Γ.,(1992), Αστικοί και Γεωργικοί Συνεταιρισμοί, Αθήνα, Εκδοτική.
- Θεοφανίδη Σ., Αγροτική Οικονομική (Θεωρητική ανάλυση και πολιτική), Παπαζήση.
- Καραγιώργας Δ., (1979), Οι οικονομικές λειτουργίες του κράτους, Αθήνα, Παπαζήση.
- Σπυλιωτόπουλος Ε., Άρθρο 12 Συντάγματος, Πρόεδρος Βουλής Απόστολος Χρ. Κακλαμάνης.
- Soros G.,(1999), «Νέα Σύνορα»,μτφρ. Α.Αλαβάνου, Αθήνα, Λιβάνη.
- Το Ελληνικό δημόσιο δίκαιο- Οι βασικοί κανόνες,(2005),Αθήνα, Πατάκη.
- Εγκυκλοπαίδεια Δομή,(1997), «Δομή Α.Ε».
- Γενική παγκόσμια εγκυκλοπαίδεια, Πάπυρος-Λάρους,(1963), Copyright εταιρεία εγκυκλοπαιδικών εκδόσεων Ο.Ε.

Β) ΑΡΘΡΑ

- Χουρμουζίλη Κ., Το συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα-Μπροστά στην μεγάλη πρόκληση, Ελευθεροτυπία αφιέρωμα 29/5/01

Γ) ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- Ντοβίνος Ε., προϊστάμενος τμήματος παραγωγής Ελαιουργικής, Συνέντευξη με θέμα την λειτουργία της Ελαιουργικής, Σαραντοπόταμος Μάνδρας Ν.Αττικής 15 Φεβρουαρίου 2006.
- Τσοκάνης Χ., λογιστής, Συνέντευξη με θέμα παραγκωνισμός συνεταιρισμών, Ασπρόπυργος Ν.Αττικής, 18 Απριλίου 2006.